

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

6

únor 2010
72. ročník

Otevření nové Akademické knihovny
a Fakulty rybářství a ochrany vod

Vzdělávání v oblasti
obnovitelných zdrojů energie

Seznam příjemců z fondů EU

Čo je potravinová banka dát

Kolář – zapomenuté řemeslo

Podkovářské dny
a soutěž v oboru tesař

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

POPRVÉ V PŘEROVĚ str. 24

Už 11. ročník celostátní odborné soutěže žáků studijního oboru agropodnikání se uskuteční v tomto roce. Ve dnech 15. a 16. dubna 2010 proběhne na Střední škole zemědělské v Přerově měření znalostí a dovedností žáků z odborných škol celé České republiky.

PROJEKT 10 LEKCÍ TECHNIKY str. 23

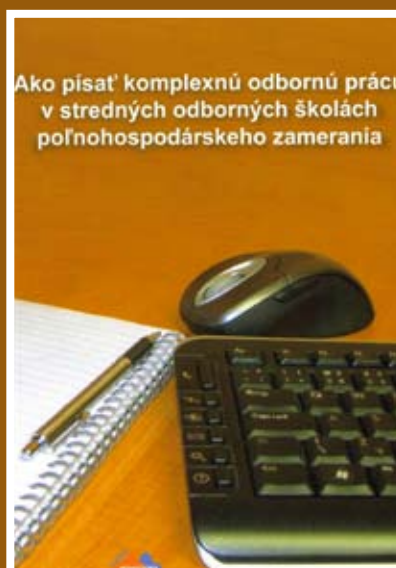
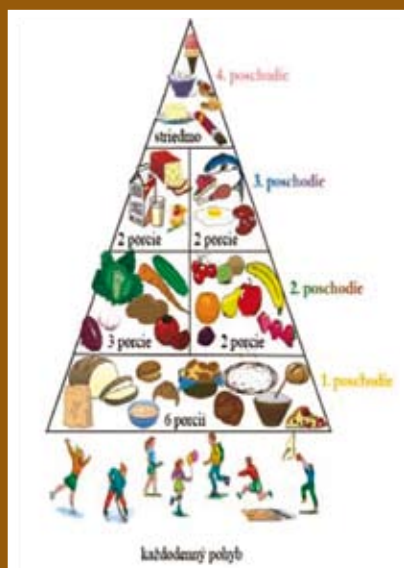
KOLÁŘ – ZAPOMENUTÉ ŘEMESLO str. 23

POTRAVINOVÁ BANKA str. 8

AKO PÍSAŤ... str. 6

Z JEDNÁNÍ... str. 3

CO VŠECHNO ČEKÁ ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLY?

Z jednání Výkonné rady Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru

Poprvé v novém roce (20. ledna 2010) se sešla Výkonná rada Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru. Pohostinné prostředí pro jednání vytvořila Česká zemědělská akademie v Humpolci a jednání vedl její ředitel a předseda Asociace MGR. BŘEZINA.

Velké zastoupení členů rady a pozvaných hostů na zasedání přineslo všem nové a potřebné informace. Z ministerstva školství se zúčastňuje ING. MALÍŠOVÁ. Co se uskutečnilo, co se chystá, jaké legislativní změny se připravují pro oblast středního a vyššího odborného vzdělávání?

1. Nařízení vlády, kterým se nahrazuje nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, je v současné době před vypravením do vnějšího připomínkového řízení. Příloha č. 1 novely obsahuje úplný seznam (výčet) nástavbového studia navazujícího na tříleté obory vzdělání poskytující vzdělání s výučním listem.
2. Probíhá novelizace vyhlášky č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních; kde budou novelizované §§ 2) 5) 11) a 17) (jedná se o možnost ubytovat na domově mládeže i žáky základních škol, změny týkající se snížení a osvobození od úplaty na domově mládeže; vypuštění ustanovení týkající se přípravného stupně základní školy speciální).
3. Platnost vyhlášky č. 400/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání, ve které je zaveden nový pojem instruktor odborného výcviku. Instruktor může vést na pracovišti nejvýše 6 žáků.
4. Připravujeme koncepci VOŠ. Záměr přetransformovat VOŠ do postsekundárního vzdělávání (kurzy celoživotního vzdělávání) nebo do terciárního vzdělávání (profesní bakalář).
5. Iniciujeme novelu vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (při nedávném mezirezortním jednání s MPSV). Začlenění nového RVP oboru vzdělání 75-41-M/01 Sociální činnost.
6. Zpracováváme studii týkající se nedostatku odborných učebnic pro střední odborné školy.

V následné diskuzi sdělovali ředitelé své zkušenosti (ne vždy pozitivní) kolem připravované reformy maturitní zkoušky, kritizovali délku přípravy (12 let) maturity, která

je ale stále nejasná. Na některých školách si vyzkoušeli mikrosundu HELP (zaměřena na identifikaci rizikových míst středoškolského vzdělávání) v rámci stejné jmenovaného projektu. Zkušenosti škol jednotlivých krajů nebyly stejné. Představitelé Asociace i ministerstva zemědělství se zajímali o možnost připomínkování (jsou připomínkovým místem MŠMT), chtěli zpřesnit charakteristiku a funkci školního hospodářství k příslušné novele vyhlášky č. 108/2005 Sb. Školy byly rovněž vyzvány ke shromažďování námitek a připomínek k RVP pro jejich připravovanou revizi.

PHDr. HRADEČNÝ (MZe) informoval (i v zastoupení Ing. Gočálové) o školních závodech. V Pravidlech pro jmenování školních závodů se podrobněji specifikují oblasti činnosti podnikatelských subjektů. Zásadní – projekt OP VK prioritní osa 1, oblast podpory 1.1 – nebude vyhlášena výzva. Připravuje se výzva 1.3 – další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení, tedy již připravený projektový záměr bude třeba v tomto smyslu transformovat. Předpokládá se, že výzva by měla vyjít v únoru. Ke školním statkům odeslali radním pro školství všech krajů dopis pana náměstka Urbana, ve kterém je informovali o nutnosti praktické odborné přípravy žáků resortních škol a požádali o poskytnutí strukturovaných údajů o školních statcích v jednotlivých krajích. Vznikne unikátní soubor informací o školních statcích, který bude použit pro vypracování určitého standardu – návrhu modelového školního statku. Podklady zpracují odborníci z ÚZEI, výstupy nabídne ministerstvo také k dispozici krajům. Chceme přispět k tomu, zdůraznil PhDr. Hradečný, aby zřizovatelé získali aktuální přehled o stavu školních statků v jejich regionu, a zároveň nabídnout odborný příspěvek k pochopení a řešení situace tohoto nezastupitelného typu praktické odborné přípravy žáků zemědělských odborných škol.

Dále pohovořil o soutěži odborných dovedností České ručičky, která podporuje učební obory, řemesla, manuální zručnost. Pro tento rok se podařilo prosadit do soutěže tři naše obory (opravář, floristika, dřevorubec), podle místopředsedy Asociace PaedDr. Kňážíka je možné pro příští rok navrhnout i jiné zemědělské obory (agropodnikání). Soutěž má i evropskou formu.

Za Institut vzdělávání a poradenství ČZU vystoupil ING. KŘÍŽ. V březnu opět proběhnou na cvičných školách praxe jejich studentů – budoucích učitelů. Poděkoval všem cvičným školám (v Čechách 32), že jim vyšly vstříc. Pro ředitele a cvičné učitele těchto škol připravují seminář, zjišťují, co by je do budoucna zajímalo, jaká témata do semináře zařadit. IVP ČZU v Praze je zapojen do evropského projektu PRO-SCHOOL (Project Based School Management). Tento projekt patří do programů celoživotního vzdělávání Comenius a jeho cílem je zjistit potřeby středních škol a způsob jejich řízení. Na základě výzkumu bude následně provedena analýza zjištěných dat a navržena nová řešení v oblasti vrcholového managementu. Upozornil také, že v letošním roce uplyne 80 let od založení Státního pedagogického semináře, na který Institut vzdělávání a poradenství navazuje, a k této významné události připravují (kolem 10. září) setkání s mezinárodní účastí.

Ústav zemědělské ekonomiky a informací připravuje pro školy nejruznější vzdělávací aktivity. Jak informoval DR. SÍVEK, chtějí tyto aktivity i v letošním roce (ve spolupráci s pracovními skupinami ze škol) realizovat v rámci transferu vědomostí z rezortního výzkumu a vývoje (NAZV) do praxe. Z 20 navržených odborných témat vyberou ty nejaktuálnější, zpracují je do vzdělávacího projektu, nechají akreditovat na ministerstvu školství a následně připraví inovační či e-learningový kurz. Na aktuální nabídku možných kurzů („Obnovitelné zdroje energie“, „Jak úspěšně prezentovat svou školu v médiích“, „Zaměstnanost v zemědělství a situace na agrárním trhu“) je třeba reagovat do konce února. Doporučil rovněž školám umístit na webovou stránku Asociace www.asven.cz kurzy celoživotního vzdělávání, které školy pořádají. (Za rok 2009 se uskutečnilo 18 kurzů všeobecných zemědělských činností, které absolvovalo 213 zájemců z řad veřejnosti.)

Po kontrole úkolů z minulého jednání se přítomní ředitelé škol a hosté vyjadřovali k uvedeným otázkám a diskutovali o dalších problémech. Uvažuje ministerstvo zemědělství o obměně škol zařazených do trvalé vzdělávací základny MZe? Podle PhDr. Hradečného by bylo dobré opět činnost jednotlivých škol vyhodnotit, posoudit z více hledisek jejich aktivity. Zájem o zařazení do TVZ mají i další školy.

MGR. BŘEZINA informoval o přijímacím řízení, o doporučení vyhlášeném v prosinci radními krajů – vykonávat přijímací zkoušky u maturitních oborů. Ředitelé diskutovali, jak přijímací řízení na školách řeší, jaké mají zkušenosti. Problém je nízký počet žáků, konkurence atraktivních oborů, neochota žáků déle dojíždět.

Své zkušenosti z podávání projektů a získávání peněz z evropských fondů sdělil ING. KOT, ředitel ISS Cheb.

V některých oblastech, kde je zemědělství v útlumu, jde využívání evropských peněz spíše přes dílčí dovednosti. Daří se jim úspěšně finance získávat přes Evropské sociální fondy, výhodu mají jako velká škola, šance přes autorizované osoby.

Potřebné by bylo, kdyby z těchto peněz do vzdělávání mohli financovat profese, u kterých je vyškolení učitelů odborného výcviku finančně náročné – např. vzdělávání mistrů svářečů a technologů svařování (50–60 000,- Kč/osobu), učitelů autoškol... Jak to udělat? Různá proškolení nabízí IVP, mají akreditaci. Neplatí ale tato možnost jen pro pracovníky školy, mohou nabídky využít i pro instruktory? Je někde zakotveno požadované vzdělání instruktorů? Hovořilo se rovněž o RVP, o zkušenostech kolem školních vzdělávacích programů (ŠVP), o podpoře řemesel formou stipendií pro učební obory, o problémech s kurzy pedagogických fakult (odborník z praxe musí absolvovat příslušný kurz, aby byl kvalifikovaný?)

Situace kolem školních statků se podle ING. BENEŠLA (Školní statek Opava) nijak nezlepšila ani nevyřešila. „Za chvíli už nebude co zachraňovat!“ Letošní rok by měl být rozhodující ohledně existence zbývajících školních statků, jedinou možností záchrany je – podle něho – jejich převzetí (v nějaké formě) ministerstvem zemědělství. Působí v komisi, která má otázku těchto školských zařízení řešit.

V závěru jednání připomněla tajemnice PANÍ ZACHOVÁ všem členům Asociace povinnost zaplatit do konce března členskou příspěvků a vyzvala je mimo jiné, aby informovaly o chystaných odborných soutěžích.

O jedné velmi oblíbené soutěži informoval pan ředitel ING. HORKÝ ze Střední školy zemědělské v Přerově (na str. 24). Ve dnech 15. a 16. dubna se uskuteční už 11. ročník odborné soutěže žáků oboru agropodnikání. A protože v loňském roce vyhrál jejich žák, mají čestnou povinnost připravit soutěž letošní. Této skvělé příležitosti využijí i členové Výkonné rady a příští zasedání (15. dubna 2010) uspořádají v Přerově, aby mohli být pěkné soutěži přítomni.

akr

LATINA – NEPRÁVEM VYMÍRAJÍCÍ JAZYK NA NAŠICH ŠKOLÁCH

Reforma vzdělávání na našich školách nepočítá do budoucna jen s výukou povinných předmětů, tak jak se studují na současných lesnických – i ostatních – školách.

Prostřednictvím tzv. doplňujících vzdělávacích oborů v rámci vzdělávacích programů lze všechny nebo jen vybrané studenty seznamovat s dalšími předměty, které nejsou povinné, ale jejich znalosti jsou velmi prospěšné pro následný život a další uplatnění. Ministerstvo školství uvažuje v současnosti o zařazení etiky a dalšího cizího jazyka. Pro obor lesnictví na našich lesnických školách doporučuji jako doplňující předmět studium latinského jazyka.

Jaké je postavení latiny – lingua latina – v současném světě?

Ve světě se dnes hovorově a k psaní používá kolem 6 500 jazyků. Jejich počet se bohužel neustále snižuje a ze současné v lingvistické mapy světa mizí každých deset dní jeden jazyk. Příčin je mnoho, nejvýznamnější jsou změny životních podmínek a vymírání celých etnických skupin obyvatel. Příkladem může být jazyk tlingit, který navíc využívá k porozumění i gestikulaci, a kterým nyní hovoří jen necelých 800 starých lidí na ostrově Prince of Wales (Aljaška). Obdobných příkladů je v celosvětovém měřítku celá řada. Vedle těchto výrazně ohrožených a mizejících jazyků se ale setkáváme s rozkvětem některých jazyků, které se neustále rozšiřují, zlepšuje se jejich slovní zásoba a vznikají nové pojmy. Tyto jazyky se stávají universálním dorozumívacím jazykem pro stále větší počet obyvatel. Rozkvět jazyku vychází z blahobytu dané společnosti a s ním roste i počet obyvatel, který daný jazyk užívá nejen jako mateřský jazyk. Příkladem je jazyk anglický. USA, část Kanady, Austrálie a Velká Británie, ale ještě řada dalších států v důsledku hospodářského rozmachu obchodu a zejména v rozmachu elektronické pošty a internetu, mluví tímto jazykem. Z celkové celosvětové populace (kolem 7 miliard obyvatel) připadá na angličtinu dvě miliardy lidí.

K dalším jazykovým obrům patří po angličtině španělština, zejména jako významný jazyk skoro celého jihoamerického kontinentu. Čtvrtou pozici zaujímá hindština, dále v pořadí jsou arabština, portugálština, bengálština. Na osmém místě je řazena ruština, na devátém japonština a na desátém němčina. Na jedenáctém je jazyk francouzský. První místo ve světě, co do počtu obyvatel, zaujímá čínština.

Proč tedy uvažujeme o studiu latiny. Tento jazyk má největší význam v tom, že je důležitým pojítkem mezi vědci

a vzdělanými obyvateli všech států světa. Dlouhá léta byl studován na nejrůznějších školách, jeho současný pokles zapříčinila masivní rusifikace spojená s hospodářskou a politickou zaostalostí. V posledním decenniu se situace mění, vzniká řada nových společností, řada nových institucí, kde dochází opětovně k používání latiny.

Význam latiny pro studenty lesnických škol

S latinou a latinskými názvy se setkáváme při označování druhových a rodových jmen rostlin, živočichů, hub, hmyzu apod. Zde nám latina umožňuje mezinárodní přesnost pojmů a přesné dorozumění v mezinárodním měřítku.

Další možností je využívání vhodných citátů. Jejich citlivé používání obohacuje slovní projev každého jedince, vzdělanost a myšlení dostává nadosobní objektivní ráz a jejich užívání představuje do budoucna majetek každého vzdělaného studenta či graduovaného lesníka. Poznat základy literatury starověkých myslitelů, ověřit si dávné pravdy starověku, by mělo být dalším stupněm povýšení růstu osobnosti.

Závěrečné přání

Vrátit latinu tam, kde léta přetrvala a pomáhala formovat naši mladou vzdělanou generaci!

A přidávám několik citátů, které by měly přispět k pochopení, že studium latiny má svůj nezastupitelný význam:

1. *Adde, quod ingenuas didicisse fideliter latin et artes emollit mores, nec sinit esse feros.*

K tomu ještě přidej, že horlivý zájem o latinu a umění zbrousí a zušlechť mravy.

2. *Necessitas qab hominr, quod vult, impetrat.* (Publius Syrus)

Nezbytnost vynutí na člověku vše, co chce.

3. *Veniet tempus quo posterī nostri tam aperta nos nescisse mirentur.* (Seneca)

Přijde čas, kdy naši potomci budou se divit, že jsme neznali věci tak zřejmé.

Dr. Ing. Eugen Král, CSc., Trutnov

TO, ČO BOLO ZASTARANÉ, JE DNES PROGRESÍVNE

Alebo poľnohospodári boli vždy o krok vpred?

V mesiaci december 2009 bola vydaná učebnica „Ako písať komplexnú odbornú prácu v stredných odborných školách poľnohospodárskeho zamerania“.

Napísanie uvedenej učebnice som považoval za veľmi potrebné, a to hneď z viacerých dôvodov, pretože:

- možnosti vypracovania a obhajovania komplexnej odbornej práce k praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky sú dané ešte od roku 1991 vo všetkých vyhláškach o ukončovaní štúdia na stredných odborných školách. Potvrdil ich i Zákon NR SR č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) o zмене a doplnení niektorých zákonov v § 76, ods. 4, písm. d) a e),
- k uvedeným formám praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky nebola doposiaľ vypracovaná žiadna učebnica. V prípade, že žiaci uvedené práce vypracovávali, boli vedení učiteľmi tak, že títo využívali iné metodické príručky – najčastejšie od autorov Katuščáka, Mešku, Púchovskej a i., príp. metodické príručky vypracovávaní vyšších typov prác a to diplomových alebo záverečných od autorov z univerzít a metodických centier ako i zdroje z elektronických dokumentov.

Pri vypracovávaní učebnice som nečerpal iba z existujúcich literárnych zdrojov, ktoré podrobne, presne a metodicky vedú riešiteľa spracovať hlavne kapitolu teoretických východísk – **prehľadu literatúry**. Tieto, nakoľko sú veľmi renomované spracované inými autormi, sú v učebnici zostručené i preto, že v práci má dominovať je praktická časť. Taktiež je stručnejšie popísaná aj časť týkajúca sa technickej, administratívnej stránky, ktoré sú témami výučby iných predmetov. Rozvinul som hlavne odbornometodické postupy vypracovania tých kapitol, ktoré sú vlastnou prácou autora – maturujúceho, resp. súťažiaceho žiaka. V celom obsahu učebnice sa snažím, aby si autor vzhľadom ku komplexnosti uvedomoval dôležitosť medzipredmetových vzťahov.

Oproti iným dokumentom sa preto učebnica viac zaoberá metodickým rozpracovaním ostatných častí. **Úvodu** sa venuje ako časti, ktorá je všeobecnejšieho charakteru motivujúceho čitateľa prečítať celú prácu žiaka vzhľadom k vytýčenému cieľu práce. Zvláštnu pozornosť som zamerlal na kapitolu **materiál a metodika**, v ktorej je autor usmerňovaný k činnosti aké metódy má aplikovať pri vypracovaní svojej práce. Kapitola **dosiahnuté výsledky** ho upriami na skutočnosť, že najprv uvádza hlavné, resp. priame ukazova-

tele a až za nimi dopĺňujúce a pomocné. Taktiež ho upozorňuje, že v tejto kapitole využije iba konštatovanie a posmeľuje ho k tomu, že každý (i negatívny) výsledok má z odborného alebo vedeckého hľadiska významnú hodnotu. Kapitola **diskusia** poukazuje na jej dôležitosť nielen podľa používania porovnávaní a úvah, ale i toho, že pri jej písaní sa pripravuje na ústnu diskusiu s maturitnou komisiou. Pri vypracovaní **záveru** práce nemá pozabudnúť na poukázanie splnenia cieľa práce a možnosť jej ďalšieho využitia.

Patričná dávka odbornometodických usmernení je venovaná **prílohám**. Čitateľ sa dozvie ako sa vypracovávajú a používajú schémy, tabuľky, diagramy a fotodokumentácia. Prílohy začínajú schémou, ktorá demonštruje moje skúsenosti v tom, že žiaci ňou boli odbornometodicky usmernení a psychicky posmelení vypracovať kvalitnú prácu. Do tejto časti som uviedol i vzor komplexnej odbornej práce (experimentu) „v kocke“, ktorý poukazuje nielen na jej komplexnosť, ale hlavne nadväznosť kapitol.

Keďže sa jedná o metodiku vypracovania komplexnej odbornej práce, zásada komplexnosti je v nej prezentovaná i v tom, že rozličné usmernenia pre vypracovanie kvalitného diela nie sú zamerané iba na žiaka, ale i učiteľa. Graficky je upravená piktogramami, farebnými pozadiami a kurzívou tak, aby si v nich každý našiel svoje dôležité informácie. Nepozabudlo sa ani na uvedenie značného množstva príkladov, ktoré nie sú na opisovanie, ale modifikovanie uvedených skutočností. Tie sú dôležité, pretože na široký rozsah komplexných odborných prác nie je možné vypracovať univerzálny recept, ale je možné sa k nemu priblížiť.

Učebnica je uvedená v ponukovom liste MŠ SR na učebnice pre SŠ na školský rok 2010/2011 (str. 4, poradové číslo 5.). Je možné objednať ju objednať cez distribučnú agentúru AD REM.

Pri prečítaní nadpisu tohto príspevku a následného čítania textu vidíme, že sa príliš nezhodujú. V učebnici sa dočítate i o tom, aký je významný výstižný názov komplexnej odbornej práce. V prípade názvu tohto príspevku moja poznámka je osobná.

Na základe skúseností s vypracovávaním komplexných odborných prác, vykonávaním vedecko-výskumnej a expe-

rimentálnej práce so žiakmi v oblasti poľnohospodárstva, resp. medzinárodnej spolupráce som už v roku 2002 vypracoval pedagogické čítanie zaoberajúce sa problematikou a metodikou vypracovania komplexných odborných prác. Vtedy som navrhol, aby ku komplexným odborným prácam bola vypracovaná učebnica. V uvedenom čase – nakoľko bolo viac preferované všeobecné gymnaziálne vzdelávanie – môj návrh bol posunutý do úzadia. Dnes oblasť vedecko-výskumnej práce sa čoraz viac propaguje zavádzať do praxe či už novozavedenými školskými či štátnymi vzdelávacími programami, ale aj cestou čerpa-

nia financií z európskych fondov. To, čo pre nás poľnohospodárov bolo bežné pred niekoľkými rokmi, nie je i dnes novinkou. Novinka vo forme učebnice, ktorej pomohol na svet i ŠIOV cestou Ing. Majerníkovej, však môže napomôcť skvalitniť nielen oblasť vzdelávania, ale i stredoškolskej odbornej činnosti na poľnohospodárskych, ale i iných stredných odborných školách.

Ján Piešťanský

SOS poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Trnava

tel. 00421 33 55 01 611, email: piestansky.jan@zupa-tt.sk

ZEMĚDĚLCI BY SE MĚLI VĚNOVAT ENERGETICE

Informovat o nových možnostech podnikání v oblasti bioenergetiky a upozornit na nové možnosti zhodnocení zemědělských komodit si vzali za cíl organizátoři semináře nazvaného „Bioenergetika – nová šance pro zemědělství“.

Vzdělávací akce, která se konala minulý měsíc 21. ledna v prostorách přednáškového sálu Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) v Praze, byla finančně podpořena Programem rozvoje venkova v rámci opatření 1.3.1. Další odborné vzdělávání a informační činnost.

Elektrina z bioplynu a ze slunce

„Kravské lejno má dnes vyšší hodnotu než mléko“, mírně šokoval účastníky semináře doc. ING. LUBOŠ BABIČKA, CSc. z pražské České zemědělské univerzity. Toto tvrzení samozřejmě platí v souvislosti s výrobou bioplynu, který lze spalováním přeměnit na teplo a ještě lépe – na elektrickou energii. Zemědělské podniky ze Středočeského kraje, které bioplynovou stanicí vystavěli a uvedli do provozu, podle doc. Babičky, i v období „mléčné krize“ zvyšují stavy skotu. Finálním produktem jejich snažení však není tradiční zemědělská komodita mléko ale elektrina, kterou dodávají do rozvodné soustavy.

Nejlepší podnikatelský záměr z oblasti získávání energie z obnovitelných zdrojů spatřuje ING. JIŘÍ HOLAS, CSc. z pořádající firmy ARC, s.r.o. ve využití slunečního svitu. Česká republika podle něho poskytuje pro výstavbu slunečních elektráren ve střední Evropě ty nejlepší podmínky a zároveň garantuje její odbyt i zajímavé ceny. „Nejedná se ani zdaleka o tak složitý výrobní proces, jako je třeba výroba etanolu nebo řepkového metylesteru, a přitom jediné zaří-

zení pro udržení solárních panelů v chodu, které obsluhuje, je koště na ometání sněhu v zimních měsících,“ uvedl Ing. Holas.

Nevyužité možnosti fotosyntézy

Problematicke získávání paliv z biomasy se věnoval ING. VÁCLAV SLADKÝ, CSc. z Výzkumného ústavu zemědělské techniky v Praze a vzpomenul zatím stále nevyužitých možností fotosyntézy, kdy z 1 ha lze v našich přírodních podmínkách sklízet až 50 t suché hmoty. Dosažení tohoto limitu, pokud se má zemědělství v budoucnu stát významným dodavatelem energie, je podle něho nezbytné. Současných běžně dosahovaných 4–5 t a maximálně 10 t sušiny z hektaru nestačí. Podle Ing. Sladkého lze maximálních výsledků při pěstování energetických plodin dosáhnout jen při obecné vůli a při včasné podpoře speciálního výzkumu.

Bioenergetiku považuje za novou šanci pro zemědělství v Česku doc. ING. TOMÁŠ DOUCHA, CSc. z ÚZEI. Pro výrobu energií na zemědělské půdě podle něho hovoří současné ceny ropy, závazek ČR, který dala Evropské unii, tj. vyrábět do roku 2020 13 % energií z obnovitelných zdrojů a produkční potenciál 4,2 milionů hektarů půdy, na níž lze teoreticky vyprodukovat až 30 tisíc GWh. Výroba energií z obnovitelných zdrojů by také podle něho měla umožnit žádoucí tvorbu nových pracovních míst na venkově.

„Sofistikovanejší“ neznamená lepší

Ve své přednášce upozornil ING. LADISLAV JELÍNEK, PH.D., z ÚZEI na to, že není možné na problematiku získávání energií z obnovitelných zdrojů pohlížet pouze podle toho, kolik se čeho vloží a jaký bude zisk, ale i z hlediska energetického a environmentálního. Například při hodnocení z hlediska ochrany životního prostředí je důležité nové postupy

získávání energie z obnovitelných zdrojů posuzovat ve vztahu ke skleníkovému efektu, k biodiverzitě, ke kvalitě vody, toxicitě pesticidů a také ve vztahu vůči erozi a zasolování půdy. Ing. Jelínek závěrem zdůraznil: „Neplatí pravidlo, že čím 'sofistikovanejší' bioenergie je, tím je lepší.“

Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha

ČO JE POTRAVINOVÁ BANKA DÁT A AKO JU MÔŽEME VYUŽÍVAŤ

Potravinová banka dát (PBD) predstavuje jediný oficiálny zdroj údajov o nutričnom zložení potravín na Slovensku. Na pracovisku PBD sa prelínajú rôzne aktivity. Medzi najvýznamnejšie patrí kompilácia (zostavenie) databáz o zložení potravín, vývoj programov na ich využitie, tvorba informačných materiálov o výžive a poskytovanie služieb potravinovým výrobcom a verejnosti.

Kompilácia databáz je veľmi zdĺhavá a prácna činnosť. Vyžaduje vysokú odbornosť a znalosti z oblasti chémie potravín, potravinárskej technológie, výživy, tvorby jedálnych lístkov a dobré počítačové zručnosti. Samotná kompilácia dát podlieha presným pravidlám, ktoré sa neustále vyvíjajú a v dnešnej dobe aj zjednocujú (štandardizujú) v celoeurópskom meradle tak, aby údaje a štruktúra databáz bola vo všetkých európskych databázach vzájomne porovnateľná. Je takmer nemožné dosiahnuť stav, aby databázy poskytl reálny obraz predávaných potravín a stravovacích zvyklostí obyvateľstva v danom čase. Príčin je viac: rýchlo sa meniaci potravinový trh, inovácia potravinových výrobkov a výrobných technológií, vysoké náklady na rutinné analýzy potravín, odlišná kúpyschopnosť a výživový stav obyvateľstva v rôznych regiónoch a nedostatok vyškolených odborníkov na kompiláciu databáz. Napriek tomu je tu snaha väčšiny európskych krajín vrátane Slovenska o čo najvýstižnejšie zmapovanie zloženia dostupných potravín v danom čase.

Kým v minulosti sa s databázami pracovalo na sálovom počítači a väčšina údajov, ktoré do databáz vstupovali, sa spracovávala ručne na papieri, dnes sa databázy spracovávajú pomocou špecifických programov, ktoré sú vyvinuté pre konkrétny účel. Napriek tomu je potrebné napredovať aj v tejto oblasti a softvérovú základňu neustále aktualizovať. Dôvodom je veľký progres v informačných technológiách a vývoji nových vývojových softvérov, ktoré vyvíjajú tlak na obnovu špecifického softvéru. Ďalej je to zmena legislatívy, ktorá ovplyvňuje niektoré funkcie databáz (napr. výpočet energetickej hodnoty) a tiež snaha o štandardizáciu štruktúry databáz na európskej úrovni. Z tohto vyplýva, že kompilátori databáz musia veľmi úzko spolupracovať aj s odborníkmi na informačné technológie.

Využitie databáz je veľmi širokospektrálne. Na Slovensku sa ich využitie odvíja v prvom rade od požiadaviek riadiacich orgánov (ministerstva pôdohospodárstva a školstva), ktoré spolupracujú s pracoviskom PBD pri formulovaní výživových programov ako aj na tvorbe stravovacích noriem a podporujú propagačné aktivity PBD v oblasti výživy (napr. vydávanie potravinových tabuliek, prednášky, letáky a výukové pomôcky o výžive, školenia na tvorbu a využívanie databáz). Najvýznamnejšou sférou využitia databáz je zdravotníctvo, kde sa údaje o zložení potravín využívajú na modelovanie diétného stravovania v nemocničných a stravovacích zariadeniach. Lekári-výživári využívajú databázy na vyhodnocovanie nutričného príjmu vybranej vzorky populácie a to im pomáha odhadnúť, aký je pravdepodobný zdravotný stav obyvateľstva SR s ohľadom na civilizačné ochorenia (napr. srdcovo-cievne, diabetes, obezita a pod.).

Potravinárski výrobcovia využívajú služby PBD pri uvádzaní výživovej hodnoty výrobkov na etikety. Uvádžanie výživovej hodnoty na obaly nebolo ešte donedávna povinné, preto mu výrobcovia nevenovali veľkú pozornosť. Avšak alarmujúci zdravotný stav obyvateľov EÚ donútil Európsku komisiu k tomu, aby sa tejto problematike venovala precíznejšie. Výsledkom je nariadenie európskych riadiacich orgánov, aby všetky výrobky poskytovali dostatočne podrobné údaje o nutričnom zložení a energetickej hodnote výrobku. Verejnosti sa týka najmä výzva Európskej komisie – naučiť sa čítať etikety výrobkov a na základe nutričného zloženia odhadnúť možné zdravotné riziko, ktoré konzumácia potraviny môže spôsobiť. Prevedenie etikiet, ich grafické usporiadanie bude zjednotené v celej EÚ a interpretácia nutričných informácií bude zjednodušená tak, aby čo najväčšia časť populácie rozumela uvedeným

údajom na etikete. Z tohto pohľadu budú mať potravinové databázy v blízkej budúcnosti veľmi dôležité postavenie v potravinárskej výrobe, keďže výrobcovia budú vo zvýšenej miere využívať ich služby. Je však nevyhnutné, aby sa databázoví pracovníci zamerali na zber kvalitných údajov o zložení potravín a skvalitnenie poskytovaných služieb. To je cieľom aj slovenskej národnej banky dát.

Edukačná činnosť potravinovej banky dát

Výuková pomôcka o výžive – publikácia Stravuj sa zdravo

Jedným z mnohých propagačných výstupov PBD, ktorý predstavíme v tomto čísle, je odborná príručka Stravuj sa zdravo. Príručka vznikla v rámci projektu Ministerstva školstva „Využitie potravinovej banky dát pre podporu zdravého spôsobu stravovania podľa zásad Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike“. Podnetom pre prípravu príručky bola aktuálna situácia zdravotného stavu u slovenských detí – zlá skladba stravy a nedostatok pohybu, ktoré spôsobujú nadhmotnosť až obezitu. Následkom toho lekári pozorujú nárast ochorení u detí súvisiacich s nadmerným príjmom nasýtených tukov, jednoduchých cukrov alebo naopak s nedostatočným prísunom vitamínov či minerálnych látok, čo vedie k ďalším zdravotným problémom v dospelosti. Hlavnou úlohou pomôcky je preto naučiť deti zásady správnej životosprávy a naučiť ich ako poňať optimálnu potravinovú skladbu.

Príručka vychádza z jednoduchej 4-poschodovej potravinovej pyramídy, ktorá graficky a proporcionálne prostredníctvom obrázkov popisuje odporúčanú potravinovú

skladbu. Kniha je rozdelená do niekoľkých kapitol, ktoré zhŕňajú základné aspekty správnej životosprávy. V prvých častiach sa rozoberajú jednotlivé poschodia potravinovej pyramídy, nasledujú všeobecné rady o správnej výžive doplnené osobitnými kapitolami o pitnom režime, hygiene a o aktívnom pohybe, aby sa tak vyzdvihla ich dôležitosť v životospráve detí. Niektoré odborné termíny sú vysvetlené ako jednoduchá forma definície. Súčasťou 40-stranovej príručky sú rôzne motivačné otázky, krížovky a test na overenie vedomostí žiakov.

Zameranie a obsah publikácie bol spripomienkovaný odborníkmi na výživu a potraviny a pedagógmi, ktorí otestovali účelnosť publikácie na žiakoch rôznych vekových kategórií. Metodické pokyny ako dopĺňajúca informácia k príručke slúžia pre pedagógov a rodičov pre bližšie vysvetlenie niektorých pojmov, prípadne dopĺňajúce informácie, ktoré je možné sprostredkovať žiakom. Podkladom pre prípravu tejto publikácie boli odporúčania Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) a Organizácie spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), odborné materiály Európskej informačnej rady pre potraviny (EUFIC), rôzne odborné články a obdobné publikácie o výžive pre deti.

Publikáciu schválilo Ministerstvo školstva SR ako doplnkovú literatúru na podporu zdravého spôsobu stravovania pre žiakov základnej školy. Príručku Stravuj sa zdravo je možné bezplatne stiahnuť na internetovej stránke Výskumného ústavu potravinárskeho www.vup.sk v časti Potravinová banka dát.

Ing. Janka Porubská, Ing. Anna Turzová, Ing. Eva Kováčiková
VÚP Bratislava

1. poschodie potravinovej pyramídy

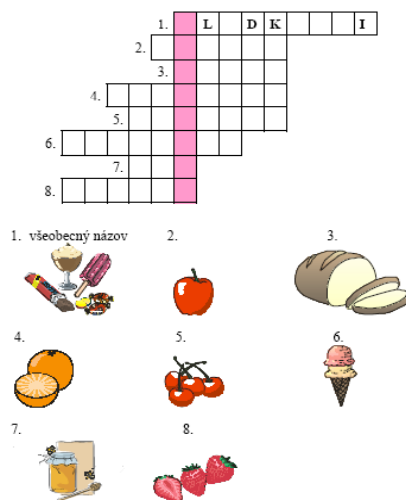

Do 1. poschodia potravinovej pyramídy patria nasledujúce potraviny:

- múka (napr. pšeničná, ovsená, ražná)
- chlieb (napr. pšenično-ražný, celozrnný, slnečnicový)
- pekárenské výrobky: vianočka, rožok, bageta
- lupáček, žemľa, pletenka, makovník, orechovník, šatôčka, osie hniezdo, buchta, koláč s orechovou, makovou alebo tvarohovou náplňou, pralík
- ryža
- cestoviny (napr. kolienka, písmenka, rezance, špagety, mušličky, špirály)
- obilninové vločky (napr. ovsené, pšeničné, mlieč)
- kukuričné lupienky (z anglického „corn flakes“)

? Úloha 1: Skúste si spomenúť, aké obilninové jedlá ste včera zjedli. Zapište si ich do zošita. Viete spočítať, koľko je to porcií?

☺ Doplnovačka 1: Dopĺňte podľa obrázkov názvy potravín a zistíte, akú základnú živinu obsahujú obilniny!

JAK JE TO S OPATŘENÍMI PRO PŘÍRODU NA SEVERU ZELENÉHO OSTROVA

Výprava za agroenvironmentálními opatřeními do Severního Irska

Pracovníci Bioinstitutu Olomouc a Ministerstva zemědělství se vydali na pracovní cestu do Severního Irska s cílem seznámit se v této zemi s nastavením agroenvironmentálních opatření Programu rozvoje venkova (PRV). To vše zároveň s ohledem na rozmanitost planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, ale i na zachování či zlepšování krajinného rázu v této asi 14 000 km² velké zemi s necelými 1 700 000 obyvateli.

Setkání s pracovníky irského Ministerstva pro zemědělství a rozvoj venkova (Department of Agriculture and Rural Development – DARD) zprostředkoval Ing. Jaroslav Pražan z Ústavu zemědělské ekonomiky a informací, který se na formulování agroenvironmentálních opatření PRV v naší republice podílí. Ředitel DARD Harry Gracey byl ta pravá osobnost s odpovědným přístupem k formulaci nových agroenvironmentálních opatření (AEO), s přístupem k přírodě i k lidem, kteří v ní hospodaří.

Začátek podpor AEO v Severním Irsku se datuje rokem 1988. V roce 2008 bylo asi 40 % plochy zemědělské půdy (kolem 13 000 žadatelů a 448 000 ha) pokryto závazky AEO z programového období 2000 až 2006. Nyní je cílem zvýšit plochu pokrytí závazky AEO na 50 % do r. 2013.

V rámci programu rozvoje venkova pro roky 2007–2013 dnes existují dvě opatření:

- Northern Ireland Countryside Management Scheme (NICMS) – volně přeloženo: jedná se o plán hospodaření v krajině Severního Irska
- Organic Farming Scheme (OFS) – ekologické zemědělství

V roce 2008 byla formulována nová AEO – NICMS pro období 2008 až 2013 s tím, že první žadatelé o zařazení, bylo jich asi 4500, se hlásili na přelomu července/srpna 2008, z nich bylo 1999 zamítnuto. První žádosti o dotace se budou přijímat v roce 2009 a první platby dostanou farmáři v roce 2010. Určujícím kritériem je environmentální hodnota farmy, která je zjišťována v průběhu vyřizování žádosti (viz. Schéma), proto na dotace nemají nárok všichni žadatelé.

Hlavními cíli nových opatření jsou:

- zastavit pokles a zajistit růst biodiverzity na zemědělské půdě
- zlepšit kvalitu vody
- zmírnit změny klimatu
- zlepšit kvalitu půdy

- zabránit marginalizaci a opouštění půdy

Prioritním cílem PRV je pokrýt 50 % zemědělské plochy závazky v NICMS do r. 2013 (předpoklad asi 18 000 žadatelů). NICMS je celofaremní opatření, tj. nelze do něj vstoupit pouze s částí farmy. Závazek je sedmiletý. V okamžiku, kdy je žádost zaregistrována, kontaktují pracovníci DARD žadatele a dohodnou s ním termín faremního auditu, který se skládá ze tří částí:

- * shrnutí pravidel NICMS – žadateli je vysvětlen princip NICMS, dochází k podpisu potvrzení, že převzal informační brožuru o NICMS
- * hodnocení hospodaření farmy (hnojení, odpadové hospodářství) – probíhá pomocí checklistu
- * klasifikace pozemků – všechny pozemky jsou klasifikovány podle Katalogu biotopů (zahrnuje i označení monumentů – menhirů), dále je kontrolováno, zda pozemky splňují tzv. minimální vstupní environmentální přínos (nutná podmínka vstupu), navrhuje se vhodné managementy pro jednotlivá stanoviště

Každý účastník závazku musí:

- plnit celkové environmentální požadavky (např. příprava plánu hnojení a odpadového plánu, neobnovovat kulturní a polokulturní travní porosty a nepoužívat na nich herbicidy, nevápnit je, účastnit se školení)
- plnit požadavky cross compliance
- plnit požadavky na údržbu hranic polí
- plnit plán hnojení a odpadového hospodářství
- plnit požadavek závazku (uchování informačních publikací o NICMS)
- plnit požadavky určené pro všechna stanoviště a prvky, jak bylo stanoveno
- dodržovat požadavky tak, aby byl naplněn minimální vstupní environmentální přínos (nesmí dojít ke zhoršení stavu oproti vstupnímu stavu)

- dodržovat požadovaná opatření tak, jak bylo dohodnuto při vstupu
- účastnit se kurzů na vybraná – významná témata (např. cross-compliance)

Ekologické zemědělství je v Severním Irsku podporováno v rámci dvou opatření (OFS a NICMS). Plochy v rámci konverze (přechodné období) jsou podporovány v samostatném opatření tzv. OFS (organic farming scheme), certifikované plochy pak mohou být zařazeny do managementu pod NICMS.

V rámci OFS je vstupní výměra 1 ha (horticulture land), popřípadě 3 ha zemědělské půdy (orná půda, travní porosty – pouze založené uměle „improved“ či polopřirozené „semi-improved“). Nelze vstoupit s plochami, které jsou klasifikované jako druhově bohaté travní porosty (neexistují dodatečné náklady, které lze hradit). V NICMS funguje 9 certifikačních organizací ekologického zemědělství. Účast v opatření je dobrovolná a platbu je možno kombinovat se SPS (jednotná platba na farmu) a s ostatními opatřeními NI (kromě podpory pro certifikované plochy). Podpora má degresivní tendenci. Závazek je pětiletý. V r. 2008 bylo v rámci tohoto opatření uzavřeno 98 závazků na ploše 5 814 ha. Nižší zájem o opatření je vysvětlo-

ván malou poptávkou po bioproduktech v NI (Northern Ireland).

Každý příjemce dotací dostane – proti podpisu – příručku, ve které jsou tato opatření velmi pečlivě, jednoduše a srozumitelně popsána a doplněna ilustrujícími fotografiemi a schématy.

Ke krajině Severního Irsku – je opravdu neuvěřitelně zelená, velmi pečlivě obhospodařovaná; louky a pastviny jsou rytmicky rozděleny zídками a živými ploty. Oběma fenoménům je věnována značná pozornost a jsou předmětem agroenvironmentálních opatření. Možná, že péče zemědělskou půdu je tu tolik, že nezůstávají místa pro přírodu, z toho nakonec vycházejí příslušná opatření. Člověk musí neustále hledat míru svých zásahů do přírody – jejího využívání. Docela se hodí parafrázovat větu ekonoma Tomáše Sedláčka: „Nejsme vynálezci, stavitelé, architekti ekonomiky (přírody). Můžeme hrát jen roli turistů. Občas můžeme pomoci, se vši pokorou poukázat na opadávající omítku a tu a tam něco upravit.“

Za poskytnutí podkladů pro tento článek děkuji Ing. Aleně Malíkové, pracovníci Bioinstitutu Olomouc, která se této pracovní cesty také zúčastnila.

Ing. Zdeněk Celta
Regionální pracoviště ÚZEI Opava

VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE

Obnovitelné zdroje energie se v celosvětovém měřítku stávají stále významnější součástí energetiky. V době energetické krize je třeba hledat další zdroje i cesty, jak šetrně a úsporně s energií nakládat s cílem zajistit udržitelný rozvoj i pro budoucí generace.

Nové tlaky na naše prostředí dané růstem výroby a spotřeby, větší migrací obyvatelstva či vzrůstající dostupností volného kapitálu si vyžádaly řadu změn v ekonomickém i společenském vývoji. Strukturální změny se projeví zejména v preferenci méně energeticky náročných oblastí průmyslu a služeb i ve změně životního stylu obyvatel. Významnou úlohu sehrálo přistoupení České republiky do Evropské unie a s tím spojená transpozice a implementace evropského práva, ve kterém se významně odráží environmentální aspekt.

Změny na trhu práce

Investice do oblasti environmentálních inovačních technologií a obnovitelných zdrojů energie povedou v současné době ve svém důsledku rovněž ke změnám na trhu prá-

ce projevující se zvyšováním konkurenceschopnosti a také zaměstnanosti. Restrukturalizace ekonomiky směrem k vyšší udržitelnosti se odrazí v oblasti zaměstnanosti několika způsoby. Dochází k **vytváření nových pracovních příležitostí** (např. v důsledku zavádění nových technologií), k **nahrazování pracovních pozic** (např. některé pracovní pozice budou nahrazeny přechodem z neobnovitelných paliv na obnovitelná, přechodem od skládkování k recyklaci a energetickému využití odpadu), **transformaci pracovních pozic** (řada běžných zaměstnání se transformuje na více environmentálně šetrné), **zániku pracovních pozic** (některá pracovní místa mohou být ztracena bez přímé náhrady, např. snížení výroby energie z neobnovitelných zdrojů, snížení těžby neobnovitelných zdrojů, ukončení výroby určitých produktů; více na www.mzp.cz).

Potřeba odborné přípravy

Z výše uvedených důvodů existuje aktuální a jasně formulovaná společenská objednávka směřující k tomu, aby do povědomí všech vzdělávaných vstoupila problematika úspor energie a obnovitelných zdrojů energie, která akcentuje potřebu odborné přípravy pracovníků. Ti kromě jádra své kvalifikace získají i kvalifikaci potřebnou při zajišťování a využívání obnovitelných zdrojů energie (dále jen OZE), např. v oblasti montáže a údržby solárních zdrojů elektrické energie, nebo pěstování a využívání biomasy. To se týká zejména vzdělávání na středních odborných školách v rámci počátečního vzdělávání, ale i dospělých v rámci dalšího vzdělávání.

Činnost pracovních skupin

V těchto souvislostech byla v prvním pololetí roku 2009 z popudu Ministerstva životního prostředí (MŽP) ustavena pracovní skupina pro vzdělávání v oblasti úspor energie a OZE, složená z odborníků zastupujících řadu profesních sdružení, vzdělávacích institucí a organizací reprezentujících sféru práce orientovaných na tuto oblast, která se touto problematikou intenzivně zabývala. Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV) ve spolupráci s MŽP koncepčně a metodicky řídil její činnost zaměřenou na aktivity vedoucí k rozvoji počátečního i dalšího vzdělávání zaměřeného na přípravu odborníků s odpovídající kvalifikací v oblasti úspor energií a OZE (další informace na www.nuov.cz).

Obsahové a kompetenční rámce pro jednotlivé oblasti obnovitelných zdrojů a úspor energie byly prvním produktem práce pracovní skupiny (více na www.nuov.cz/obsahove-a-kompetencni-ramce-pro-jednotlive-oblasti-oze). Jejich obsah zahrnuje aspekty vycházející z analýzy trhu práce, na jejímž základě odborníci v dané oblasti po řadě společných jednání s vybranými školami zpracovali kompetence odpovídající kvalifikačním požadavkům na pracovníky z různých odvětví pro oblasti úspor energie a OZE. Tyto rámce jsou „doporučeným základem“ a mohou sloužit k dalšímu rozpracování a využití v počátečním i dalším vzdělávání.

Vzdělávací moduly

Jako nejvhodnější varianta k rozpracování obsahu těchto rámců byla zvolena forma **vzdělávacích modulů** (viz: <http://www.nuov.cz/ukazky-zpracovani-vzdelavacich-modulu>), kterou lze využít v rámci počátečního vzdělávání k transformaci tematiky OZE a úspor energie do školních vzdělávacích programů, v rámci dalšího vzdělávání pro tvorbu konkrétních vzdělávacích programů určených k rozšíření

kvalifikace pracovníků. Ve školním vzdělávacím programu lze problematiku OZE začlenit jako aktuální témata v některém z vyučovacích předmětů nebo jako samostatný předmět či modul do biologicko-ekologického vzdělávání, průřezového tématu Člověk a životní prostředí nebo k rozšíření odborného vzdělávání o nové kompetence. V dalším vzdělávání může být obsahem specializačních kurzů vedoucích k získání dílčí kvalifikace v Národní soustavě kvalifikací (www.narodni-kvalifikace.cz) ve smyslu zákona č.179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Biomasa

Jednou ze zpracovaných oblastí pro účely vzdělávání je biomasa. Biomasa je organická hmota, která vzniká transformací sluneční energie dopadající na zemský povrch. Pro energetické účely se využívají buď cíleně pěstované rostliny nebo odpady ze zemědělské, potravinářské nebo lesní produkce. Zásadní výhodou je, že biomasa slouží jako akumulátor energie a lze ji poměrně jednoduše a dlouhodobě skladovat. V přírodních podmínkách ČR lze využívat biomasu těchto kategorií:

1. Biomasa odpadní:

- **rostlinné odpady** ze zemědělské prvovýroby a údržby krajiny – řepková a kukuřičná sláma, obilná sláma, seno, zbytky po likvidaci křovin a náletových dřevin, odpady ze sadů a vinic, odpady z údržby zeleně a travnatých ploch,
- **lesní odpady** (dendromasa) – po těžbě dříví zůstává v lese určitá část stromové hmoty nevyužita (pařezy, kořeny, kůra, vršky stromů, větve, šišky a dendromasa z prvních probírek a prořezávek),
- **organické odpady z průmyslových výrob** – spalitelné odpady z dřevařských provozoven (odřezky, piliny, hobliny, kůra), odpady z provozů na zpracování a skladování rostlinné produkce (cukrovary), odpady z jatek, mlékáren, lihovarů, konzerváren,
- **odpady ze živočišné výroby** – hnůj, kejda, zbytky krmiv, odpady z přidružených zpracovatelských kapacit,
- **komunální organické odpady** – kaly, organický tuhý komunální odpad (TKO).

2. Biomasa záměrně produkovaná k energetickým účelům, energetické plodiny:

- **lignocelulózové** – dřeviny (vrby, topoly, olše, akáty) obiloviny (celé rostliny) travní porosty (sloní tráva, chřastice, trvalé travní porosty) ostatní rostliny (konopí seté, širok, křídlatka, šťovík krmný, sléz topolovka),

- **olejnaté** – řepka olejka, slunečnice, len, dýně (semeno),
- **škrobo-cukernaté** – brambory, cukrová řepa, obilí (zrno), topinambur, cukrová třtina, kukuřice.

Z energetického hlediska lze energii z biomasy získávat téměř výhradně termochemickou přeměnou, tedy spalová-

ním. Výhřevnost je dána množstvím tzv. hořlaviny (organická část bez vody a popelovin, směs hořlavých uhlovodíků - celulózy, hemicelulózy a ligninu). Biomasa je podle druhu spalována přímo, nebo jsou spalovány kapalné či plynné produkty jejího zpracování. Od toho se odvíjejí základní technologie zpracování a přípravy ke spalování.

Obsahový a kompetenční rámec

BIOMASA PRO ENERGII

Výsledek vzdělávání	Učivo
Žák: • kategorizuje energetické zdroje, objasní význam a perspektivy využívání obnovitelných zdrojů energie • vyjmenuje a stručně charakterizuje všechny druhy obnovitelných a nevyčerpatelných zdrojů energie: slunce, voda, vítr, zdroje živé přírody – biomasa, energie akumulovaná v prostředí, hlubinné geotermální zdroje apod. • vysvětlí obecné výhody a nevýhody využívání obnovitelných zdrojů energie pro udržitelný rozvoj • zdůvodní význam energetických úspor ve vztahu k udržitelnému rozvoji, tj. k ochraně prostředí i k hospodářskému a sociálnímu rozvoji a objasní význam hledání nových energetických zdrojů	1. Význam a přehled využití obnovitelných a nevyčerpatelných energetických zdrojů • rozdíl mezi neobnovitelnými, nevyčerpatelnými obnovitelnými přírodními zdroji • přehled obnovitelných a nevyčerpatelných energetických zdrojů • vztah energetiky k řešení současných globálních a regionálních problémů
• vysvětlí proces vytváření biomasy za různých podmínek a tok energie v trofických vztazích • vysvětlí význam, možnosti a obecné podmínky pro nepotravinářské využití fytomasy (např. v energetice, stavebnictví) a organických zbytků (vedlejších produktů, odpadů) jako alternativního zdroje energie • uvede podíl biomasy ve využití ze všech energetických zdrojů zejména u nás, ale i ve světě	2. Biomasa a její produkce • fytomasa jako primární produkce různých ekosystémů (různý podíl dodatkové energie) • nepotravinářská fytomasa, její produkce a využívání (agro, lesní a jiné ekosystémy) • energie v biologických zbytcích a odpadech (zemědělství, potravinářství, lesnictví, komunální sféra, další odvětví)
• uvede hlavní druhy pěstovaných energetických rostlin (dřeviny, byliny a řasy) a jejich biologickou a energetickou charakteristiku • objasní technologii pěstování hlavních druhů energetických rostlin	3. Energetické rostliny • druhy rostlin • způsoby pěstování • možnosti využití
• uvede příklady využití polních plodin pro energetické účely • zhodnotí význam rozptýlené zeleně v krajině, vyjmenuje a pozná hlavní druhy rostlin • uvede možnosti využití zbytkové biomasy (lesy, sady, stromořadí, porost kolem vodotečí apod.) • vyhledá a hodnotí potenciál biomasy z vedlejších zemědělských produktů • popíše způsoby využití dřevní hmoty po lesní těžbě • odhadne potenciál biomasy z lesa • objasní způsoby zpracování dřevní hmoty pro využití ke spalování (dřevní štěpka, dřevěné brikety, dřevěné pelety) • zhodnotí využitelnost těžebního odpadu pro energetické účely	4. Další biomasa využitelná jako zdroj energie • polní plodiny • rozptýlená zeleně v krajině • zbytková biomasa v krajině • využívání vedlejších produktů ze zemědělství a potravinářství • lesní biomasa • dřevní hmota po lesní těžbě a její zpracování
• popíše přípravu pro energetické využití rostlin • uvede a popíše stroje a zařízení používané pro pěstování, sklizeň a zpracování energetických rostlin (např. sklízecí mechanismy, sušárny apod.) • objasní možnosti logistiky pro energetiku	5. Zpracování biomasy pro energetické využití a její distribuce • stroje a zařízení pro pěstování, sklizeň, úpravy a dopravu biomasy • ekonomické, ekologické a bezpečnostní aspekty využívání biomasy
• popíše výrobu tepla z biomasy ve velkých i malých provozech • popíše výrobu elektřiny z biomasy • vysvětlí principy kogenerace (společné výroby tepla a elektřiny) • porovná výrobu tepla a společnou výrobu elektrické energie a tepla z ekonomického i technického hlediska	6. Energetické využití biomasy • výroba tepla • výroba elektřiny • nové vývojové trendy • znovuoobjevený dřevní plyn

• zhodnotí význam malých decentralizovaných komunálních energetických zdrojů • vysvětlí klasickou technologii výroby dřevoplynu • zhodnotí význam malých decentralizovaných komunálních energetických zdrojů • vysvětlí klasickou technologii výroby dřevoplynu	
• vysvětlí princip tvorby bioplynu • vyjmenuje zdroje biomasy vhodné pro výrobu bioplynu (zemědělství, potravinářství, komunální odpad) • popíše technická zařízení používaná k výrobě bioplynu • vysvětlí možnosti využití digestátů (kapalný podíl) z bioplynových stanic • vyjmenuje způsoby a možnosti využití bioplynu • uvede vliv zušlechťování bioplynu na kvalitu zemního plynu z bioplynových stanic • nízkoteplotní depolymerizace (základ pro výrobu kapalných motorových paliv II. generace) • vysvětlí princip výroby a využití pyrolýzního plynu	7. Biotechnologické využití biomasy • bioplyn • pyrolýzní plyn
• popíše technologii kompostování, uvede způsoby využití kompostu • charakterizuje zpracování a využití biologicky rozložitelného komunálního odpadu • charakterizuje zpracování a využití čistírenských kalů	8. Využití bioodpadů • kompostování • biologicky rozložitelný komunální odpad • čistírenské kaly
• vysvětlí principy chemických procesů (fermentační procesy, esterifikace, depolymerizace, pyrolýza, krakování) • uvede suroviny, popíše způsob výroby bionafty • uvede suroviny, popíše způsob výroby bioetanolu • uvede další kapalná biopaliva (např. butanol)	9. Využití dalších chemických procesů pro zpracování biomasy • bionafta • bioetanol
• analyzuje potřeby pěstování a využívání biomasy na regionální i celostátní úrovni ve vztahu k ekonomickým a sociálním aspektům • prakticky hodnotí možnosti získávání a využívání biomasy v okolní krajině • komunikuje se zemědělci, vlastníky pozemků, občany a s místní samosprávou, zajišťuje osvětu • vyjmenuje předpisy a možnosti podpory ze strany státu vztahující se k pěstování a využívání biomasy • využívá a řídí se právními předpisy • zná a dodržuje předpisy a zásady BOZP	10. Podpora a osvěta pro využívání biomasy • propagace • právní předpisy • předpisy BOZP

Možné příklady rozpracování uvedeného rámce do vzdělávacího modulu:

Příklad 1

Název modulu	Biomasa a její produkce
Kód modulu	
Nominální délka	40 hodin
Platnost od	
Typ modulu	
Vstupní předpoklady	Znalosti a dovednosti týkající se pěstování hospodářských plodin
Stručná anotace vymezující cíle	Cílem modulu je připravit středoškolské zemědělské odborníky, kteří budou obeznámeni s možnostmi využívání, s pěstováním a zpracováním biomasy pro energetické účely.
Předpokládané výsledky vzdělávání	Absolvent: – vysvětlí proces vytváření biomasy za různých podmínek a tok energie v trofických vztazích – vysvětlí význam, možnosti a obecné podmínky pro nepotravinářské využití fytomasy (např.: v energetice, stavebnictví) a organických zbytků (vedlejších produktů, odpadů) jako alternativního zdroje energie – uvede podíl biomasy ve využití ze všech energetických zdrojů zejména u nás, ale i ve světě – uvede hlavní druhy pěstovaných energetických rostlin (dřeviny, byliny a řasy) a jejich biologickou a energetickou charakteristiku – objasní technologii pěstování hlavních druhů energetických rostlin – uvede příklady využití polních plodin pro energetiku – zhodnotí význam rozptýlené zeleně v krajině, vyjmenuje a pozná hlavní druhy rostlin v krajině

	– uvede možnosti využití zbytkové biomasy v krajině (lesy, sady, stromořadí, porost kolem vodotečí apod.) – vyhledá a hodnotí potenciál biomasy z vedlejších zemědělských produktů – popíše způsoby využití dřevní hmoty po lesní těžbě – odhadne potenciál biomasy z lesa – objasní způsoby zpracování dřevní hmoty pro využití ke spalování (dřevní štěpka, dřevěné brikety, dřevěné pelety) – zhodnotí využitelnost těžebního odpadu pro energetické účely
Obsah modulu	– fytomasa jako primární produkce různých ekosystémů (s různým podílem dodatkové energie) – nepotravinářská fytomasa, její produkce a využívání (agro, lesní a jiné ekosystémy) – energie v biologických zbytcích a odpadech: v zemědělství, v potravinářství, v lesnictví, v komunální sféře, v dalších odvětvích – druhy energetických rostlin, pěstování, možnosti využití, – další biomasa využitelná pro energetiku: polní plodiny, rozptýlená zeleň v krajině, zbytková biomasa v krajině, využívání vedlejších produktů ze zemědělství a potravinářství – lesní biomasa, dřevní hmota po lesní těžbě a její zpracování pro využití – stroje a zařízení pro pěstování, sklizeň, úpravy a dopravu biomasy – ekonomické, ekologické a bezpečnostní aspekty využívání biomasy (rozptýlenost zdrojů a jejich využívání)
Doporučené postupy výuky	Výklad, využívání audiovizuálních prostředků, praktické práce, odborné exkurze a stáže, projektové metody, příklady řešení, přímé kontakty a využití prostředí
Způsob ukončení	Teoretická zkouška Praktická zkouška Řešení zadaného úkolu
Hodnocení výsledků vzdělávání	Hodnotící kritéria stanoví vzdělavatel
Doporučená literatura	Petríková a kol., 2006: Energetické plodiny, 176 str., Praha 2006 Petríková, V., 2004: Pěstování rostlin pro energetické účely, 32 str., Praha 2004 Petríková, V., 2006: Produkce a využití rostlinné biomasy pro energetické účely. E-learning – ÚZPI Praha, 2006

Příklad 2

Název modulu	Využívání biomasy jako zdroje energie
Kód modulu	
Nominální délka	40 hodin
Platnost od	
Typ modulu	
Vstupní předpoklady	Základní znalosti ze strojírenských předmětů, z fyziky, z chemie, z biologie
Stručná anotace vymezující cíle	Cílem modulu je připravit středoškolského odborníka, který bude informován o různých možnostech využití biomasy pro energetické účely, bude umět navrhovat, obsluhovat různá zařízení, instalovat je atp.
Předpokládané výsledky vzdělávání	Absolvent: – popíše výrobu tepla z biomasy ve velkých i malých provozech – popíše výrobu elektřiny z biomasy – vysvětlí principy kogenerace – společné výroby tepla a elektřiny – porovná výrobu tepla a společnou výrobu elektrické energie a tepla z ekonomického i technického úhlu pohledu – zhodnotí význam malých decentralizovaných komunálních energetických zdrojů – vysvětlí klasickou technologii výroby dřevoplynu – vysvětlí princip tvorby bioplynu – vyjmenuje zdroje biomasy vhodné pro výrobu bioplynu (zemědělství, potravinářství, komunální odpad) – popíše technická zařízení používaná k výrobě bioplynu – vysvětlí možnosti využití digestátů (kapalný podíl) z bioplynových stanic – vyjmenuje způsoby využití bioplynu – uvede vliv zušlechťování bioplynu na kvalitu zemního plynu z bioplynových stanic – charakterizuje nízkoteplotní depolymerizaci krajiny – základ pro výrobu kapalných motorových paliv II. generace – vysvětlí princip výroby a využití pyrolyzního plynu

	– popíše technologii kompostování, uvede způsoby využití kompostu – charakterizuje zpracování a využití biologicky rozložitelného komunálního odpadu – charakterizuje zpracování a využití čistírenských kalů – vysvětlí principy chemických procesů (fermentační procesy, esterifikace, depolymerizace, pyrolýza, krakování) – uvede suroviny, popíše způsob výroby bionafty – uvede suroviny, popíše způsob výroby bioetanolu – uvede další kapalná biopaliva (např. butanol)
Obsah modulu	Energetické využití biomasy – výroba tepla – výroba elektřiny – doposud používané systémy – nové vývojové trendy – znovuobjevený dřevní plyn Biotechnologické využití biomasy Bioplyn a pyrolýzní plyn – výroby a využití bioplynu, pyrolýzní plyn Využití bioodpadů – kompostování – principy, biologicky rozložitelný komunální odpad, čistírenské kaly Využití dalších chemických procesů pro zpracování biomasy – bionafta, bioetanol
Doporučené postupy výuky	Výklad, audiovizuální prostředky, praktické práce, odborné exkurze a stáže, projektové metody, příklady řešení, přímé kontakty a využití prostředí
Způsob ukončení	Teoretická zkouška Praktická zkouška Řešení zadaného úkolu
Hodnocení výsledků vzdělávání	Hodnotící kritéria stanoví vzdělávatel
Doporučená literatura	Kára, V., Petříková, V.: Krmný štovík pro výrobu bioplynu, Zemědělec 18. 2. 2008 Petříková, V.: Rumex OK 2 – pro krmení a bioplyn, Zemědělec 22. 6. 2009 Sladký, V. (1989): Využití dřevního odpadu k energetickým účelům v zemědělství. ÚVTIZ, Praha Šimanov, V. (1993): Dříví jako energetická surovina. MZe, Praha Sladký, V. (1994): Dálkové vytápění biomasou na venkově. ÚZPI, Praha Sladký, V. (1995): Příprava paliva z biomasy. ÚZPI, Praha Beranovský a kol. (1994) Obnovitelné zdroje energie. FCC PUBLIC, Praha Lázňovský, M. a kol. (1996) Vytápění rodinných domků. MALINA, Praha Nátr, L. (2000): Koncentrace CO₂ a rostliny. ISV, Praha Kolektiv: (2001) Topenářská příručka. GAS, Říčany Beranovský a kol. (2001): Obnovitelné zdroje energie. FCC PUBLIC, Praha Sladký, V. a kol. (2002): OZE – Fytopaliva. VÚZT, Praha Váňa, Sladký (2002): Biomasa pro vytápění v obcích i městech. CZ BIOM, Praha Kolektiv (2003): Energetické a průmyslové rostliny IX. CZ BIOM, Praha Klobásník, L. (2003): Pelety, palivo budoucnosti SDRUŽENÍ HARMONIE, Č. Budějovice Kolektiv (2004): Materiálové a energetické využití odpadů. CZ BIOM, Praha Pastorek, Z. a kol. (2004): Biomasa - obnovitelný zdroj energie. FCC PUBLIC, Praha Ustjak, S. a kol. (2004): Anaerobní digesce BM a komunálních odpadů. CZ BIOM, Praha. Kolektiv (2006): Energetické a průmyslové rostliny XI. CZ BIOM, Praha Řezbová, H. a kol. (2007): Bioplyn v zemědělství 2007. OBV Pardubice Holz, T. (2007): Topíme dřevními peletami. GRADA, Praha Kolektiv CZ BIOM (2007): Desatero bioplynových stanic. MZe, Praha Kára, J. a kol. (2008): Využití organických odpadů ze zemědělské výroby a venkovských sídel. VÚZT, Praha

	Nossek, E. a kol. (1985): Holz-Heizen. Verlag für Baudokumentationen, Wien
	Stockinger, H. a kol. (1998): Systemanalyse der Nahwärmeversorgung mit Biomasse. Verlag für die Technische Universität Graz, Rakousko
	Bassam, N. E. a kol. (1998): Energy Plant Species. James & James, London
	Marutzky, R. a kol. (1999): Energie aus Holz und anderer Biomasse. DRW Verlag Leinfelden-Echterdingen, SRN

Závěr

V roce 2009 byla ustavena v rámci oborových skupin NÚOV Odborná skupina pro podporu vzdělávání k udržitelnému rozvoji. Jejím úkolem je reagovat na současné podněty související s vývojem odborného vzdělávání v této oblasti. Školy, které zpracovávají ve svých školních vzdělávacích programech témata obnovitelných zdrojů a úspor energie, mohou prostřednictvím pracovníků odborné skupiny získat využitelné podněty a informace týkající se dané problematiky.

Ing. Zorka Husová, RNDr. Jana Motyková
Národní ústav odborného vzdělávání Praha

POŽADUJEME NA TENTO ROK PLNÝ ROZPOČET

Minulý krizový rok vytvořil výchozí základnu, která nás neopravňuje k optimismu. Do letošního roku vstupujeme bez rezerv s velmi omezenými zdroji. Důvodem je prudký pokles tržeb ze zemědělské činnosti v uplynulém roce.

Do letošního roku vstupujeme v ekonomickém prostředí, které nedává příliš optimistické vyhlídky růstu HDP, jehož určitá hranice je podmínkou opětovného nastartování ekonomiky. Nejlépe ilustruje vývoj českého zemědělství meziroční nárůst dovozu masa, který je bezprecedentní a podle posledních zveřejněných čísel ČSÚ za 3. čtvrtletí 2009 je následující:

- dovoz hovězího masa meziročně stoupl o 13,4 %;
- dovoz vepřového masa meziročně stoupl o 19,3 %;
- dovoz drůbežího masa meziročně vzrostl o 22,1 %.

Je proto pochopitelné, že rozpočet je pod naším zorným úhlem a nespokojíme se s některými neuváženými kroky a zásahy, které by dál citelně snižovaly rozměr českého zemědělství. Bezprostředně po prvním návrhu rozpočtu na rok 2010 jsme zahájili jednání s premiérem, za účasti ministrů financí a zemědělství, kde jsme získali příslib navýšení kapitoly zemědělství o zhruba 2 mld. Kč, o které byl rozpočet ministerstva nakonec posílen.

Koncem minulého roku jsme vybojovali další navýšení rozpočtové kapitoly ministerstva zemědělství o 1,5 mld. Kč a udělali tak první krok k sestavení přijatelného rozpočtu rok letošní.

Každoročně se pereme o rozpočet a každoročně se nám podaří dosáhnout předsevzatých cílů. Za posledních 5 let

se nám podařilo navýšit rozpočet o téměř 13 mld. Kč. To se dotklo každého zemědělce, bez ohledu, je-li to člen Agrární komory či nikoliv, bez ohledu, zda nás podporuje a nebo se jenom (v tom lepším případě) veze, či nás kritizuje.

Tentokrát jsme ale vybojovali něco víc – přízeň a pochopení u většiny politiků. Navýšení našeho rozpočtu bylo schváleno převahou 102 hlasů oproti 78 hlasům proti a 10 hlasům, které se zdržely. To se stalo poprvé. Nebylo to o hlas, dva či tři. Získali jsme kapitál, se kterým musíme pracovat a který nesmíme prohosподаřit. Navýšením zemědělské kapitoly rozpočtu o 3,5 mld. Kč na tento rok je jenom prvním, i když nezbytným krokem. Nyní musí následovat krok druhý, což je přeskupení zdrojů uvnitř resortu ve prospěch naplnění sazeb národních doplňkových plateb (TOP UP) na 30 % a cca 7 mld. Kč. Pokud se toto nepodaří, pak musí následovat třetí krok, a tím bude náš opětovný tlak před parlamentními volbami.

Chci zdůraznit, že naše pozice je jasná a neměnná – požadujeme na tento rok plný rozpočet. Odmítáme například nápady řešit TOP UP tak, že zrušíme národní dotace a přesuneme tyto zdroje do TOP UP.

Ing. Jan Veleba
Agrární komora ČR

STŘEDOEVROPSKÉ CESTY K ŽIVÉMU VENKOVU

2. část

MAS GORCE-PIENINY sází na valašskou kulturu

Ve dnech 30. 11.–4. 12. 2009 jsem se zúčastnil výjezdního semináře „Středoevropské cesty k živému venkovu“ za poznáním místních akčních skupin na Slovensku a v Polsku, který s podporou Programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje zorganizovala MAS NAD ORLICÍ.

Obec Ochotnica Dolna nese významný primát – je to nejdelší obec v Polsku. Vzdálenost od prvního k poslednímu domku, které jsou roztroušeny v loukách podél klikatící se horské silnice, činí téměř 15 km a žije zde přes 5000 obyvatel. Místní akční skupina, jejíž součástí tato obec je, nese název GORCE-PIENINY – jedná se o spojení názvů dvou horských hřebenů, které jsou součástí karpatského pohoří. S předsedou Zbigniewem Chlebewem této MAS jsme se setkali v dolnoochotnickém víceúčelovém obecním domě, který je zároveň hasičskou zbrojnicí, poštou, telefonní ústřednou, kulturním domem, muzeem, klubem mládeže a informačním centrem.

Valašská kultura

Tato MAS vznikla v roce 2005. Dříve, než byl její strategický plán Leader v roce 2007 vybrán k realizaci, věnovali členové značnou část svého času a energie tomu, aby v rámci LEADER+ vznikla technická a další dokumentace nezbytná pro přípravu projektů. Prostřednictvím realizovaných projektů budou naplňovat dvě základní cílové oblasti, jejichž řešení pokládají obyvatelé území za nejdůležitější – jedná se o rozvoj kultury a cestovního ruchu. To, co všechny obce zapojené do území místní akční skupiny spojuje, je valašská (též goralská) kultura, která je ostatně shodná pro všechny vesnice nacházející se v oblasti Karpat. Přitom jejich horské hřebeny se táhnou od srbsko-řeckých hranic přes Rumunsko, Ukrajinu, Slovensko, Českou republiku a Polsko.

Jedním z prvních projektů, který realizovali a získali na něj 400 tis. zlotých, byla naučná stezka v údolí řeky Dunajce. Rovněž připravili soupisy místních hodnot tj. kulturních a architektonických památek a také zorganizovali celou řadu setkání s obyvateli území k této problematice. Byla tak nashromážděna řada návrhů na nové projekty. Například pro obec Kaščenko na Dunajci připravili návrh využití minerálních pramenů, které zde vyvěrají. Místní lidé se zároveň vyslovili pro budování sportovních areálů v blízkosti školských zařízení.

Využijí chátrající salaše

Při přípravě realizace sebraných námětů na projekty spolupracovali se studenty z Polytechnické univerzity z Kra-

kova, kteří je rozpracovali ve svých diplomových pracích. Mezi nosnými projekty, který má zjevné ambice pro vyústění v rozsáhlou přeshraniční spolupráci, je připravovaná „Stezka valašské kultury“. Mělo by se jednat o stezku, která bude procházet karpatskými oblastmi Evropy a mapovat nejen, jak Valaši žili, ale zahrne i jejich významné osobnosti a přírodní bohatství daného území. Vždyť jen na území MAS GORCE-PIENINY jsou dva národní parky a jedna rozsáhlá přírodní rezervace.

Mezi významné pozůstatky pastevecké valašské kultury patří na horských loukách vystavěné většinou již prázdné a rozpadající se salaše, které sloužily k chovu ovcí. Právě tyto koliby zamýšlejí využít pro ubytování turistů, kteří se na svých toulkách panenskou přírodou obejdou bez vymožeností současné civilizace jako je mobilní telefon či internet. Vlastníci kolib – většinou již žijící v údolích – by byli povinni část takto získaných finančních prostředků využít k údržbě okolních horských luk. Pokud MAS získá více partnerských území z karpatských oblastí, ráda by požádala o finanční podporu na tento projekt (zaměřený na podporu zachování evropského kulturního dědictví) přímo Evropskou komisí.

Inovativní projekty

Důležitou součástí zmiňovaného projektu jsou vyhlídkové plošiny a rozhledny. Celodřevěná rozhledna, která bude v dohledné době vystavěna nad Ochotnicí, nebude sloužit

To, že jsou žáci, kteří navštěvují školu v Dolne Ochotnici, vedeni ke zručnosti, kreativitě, soucitu a k lásce k přírodě, je patrné z výstavky ptačích krmítek za okny školní budovy

pouze k dalekým výhledům do kraje, ale v přízemní části poskytne sociální zázemí pro pracovníky národního parku.

O tom, že tato úspěšná polská místní akční skupina nejen plánuje, ale také realizuje zajímavé projekty, jsme se přesvědčili v muzeu v Ochotnici, v jehož prostorách jsme kromě typické celodřevěné chalupy s pecí našli i expozici zaměřenou na havárii největšího amerického bombardovacího letadla, ke které zde v závěru II. světové války došlo. (Dřevěné makety kabiny letadla a různé originální součásti výstroje doplňuje „osud hliníkového plechu“ z jeho pláště, který šikovné ruce místních lidí využily ke zpevnění máselnice nebo pro pokrytí střechy roubeného stavení.)

Od čtvrtku do neděle je v ochotnickém obecním domě otevřen klub mládeže. Podávají se tu pouze nealkoholické nápoje, k dispozici je kulečník a stolní fotbal. Pod dohledem místních umělců se zde mladí lidé učí řezbářství, pracují se sádrou a osvojují si techniky malby na sklo. Díla jsou

v prostorách klubu, který zároveň slouží jako místní turistické informační centrum, nabízeny příchozím turistům. Pokud se suvenýr prodá, obdrží peníze jeho výrobce.

Se zástupci MAS GORCE-PIENINY jsme se rozloučili před opuštěnou venkovskou školou, při jejíž rekonstrukci financované „leaderovskými penězi“ budou zachovány stávající dřevěné konstrukce a opláštění a nedojde tak ke změnám v typickém místním architektonickém rázu budovy. Vznikne ubytovna pro mladé lidi, kteří zde najdou vyžití nejen na nedávno vystavěném fotbalovém a volejbalovém hřišti s umělým povrchem i osvětlením, ale i v široké nabídce naučných, cyklistických a turistických tras v okolí. V zimě jsou v dosahu kvalitní sjezdářské i běžecké lyžařské terény. Ceny za služby jsou tu podstatně nižší než v nedalekém tradičním polském zimním středisku v Zakopaném..., a co je nejdůležitější? Sníh tu vydrží dlouho do jara.

Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha

ODBORNÁ EXKURSE V AGRODRUŽSTVU ROŠTĚNÍ

V rámci programu národní konference VENKOV 2009 proběhlo (18. listopadu 2009) odpoledne zaměřené na exkurse do zajímavých míst v okolí města Holešova.

Pořadatelé připravili pro účastníky konference 4 tematicky zaměřené trasy (Vesnici roku ČR 2009 – obec Tučín, Dřevohostice na území MAS Partnerství Moštěnka, památky města Holešova, zemědělský podnik Agrodružstvo Roštění), vybrala jsem si poslední jmenovanou.

Základní charakteristika společnosti

Agrodružstvo Roštění (družstvo s právní formou podnikání) vzniklo zápisem do Obchodního rejstříku dne 29. března 2000 poté, co se 256 členů stávajícího Zemědělského družstva Roštění rozhodlo pro transformaci svého původního podniku. Základní výrobní program společnosti je zaměřen na rostlinnou výrobu, živočišnou výrobu a výrobu pečiva a zákusků. V rostlinné výrobě je nosným programem pěstování tržních plodin a krmných plodin pro zabezpečení potřeb živočišné výroby (výměra orné půdy je 1050 ha, výměra trvalých travních porostů a pastvin činí 150 ha), v živočišné výrobě je to chov skotu (uzavřený obrot stáda, produkce živočišné výroby tvoří asi 45 % celkových tržeb podniku). Třetím nosným odvětvím podniku je výroba pečiva a zákusků. Pekařna nabízí široký sortiment výrobků – chleba, rohlíky, slané pečivo, sladké pečivo, Grahamovo pečivo, špaldové pečivo, koláče, zákusky, dorty –

celkem je v sortimentu asi 150 druhů výrobků. V pekárně pracuje 20 zaměstnanců, převážně žen, v třísměnném provozu. Rozvoz pečiva a zákusků zajišťují 3 moderní klimatizované vozy. Zboží se zaváží do oblasti Zlínska, Přerovska a Kroměřížska.

Stálá modernizace družstva – podmínka přežití v konkurenčním prostředí

Velké úsilí vedoucího managementu Agrodružstva Roštění je věnováno přípravě projektů na modernizaci stávajících objektů na území výrobního areálu společnosti. Z prostředků EU (konkrétně bylo čerpáno z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu – EAGGF) proběhly rekonstrukce objektů živočišné výroby a posklizňové linky na obilí. Do budoucna mají v plánu získat finance na výstavbu bioplynové stanice, která by zpracovávala zbytkové produkty z rostlinné i živočišné výroby.

Inovativní a netradiční aktivity

Osobně mě hodně zaujaly ty části exkurse a výkladu, kde se hovořilo o přínosu dobrého fungování společnosti pro okolní obce a občany tam žijící. Vedle tradiční nabídky

pracovních míst je to fungující speciální maloobchodní síť, kterou se zástupci družstva rozhodli vytvořit a provozovat v okolo ležících městečkách a vesničkách. Jako prodejní místa jsou využívány často objekty vesnických prodejen, které v obcích většinou již ztratily původní funkci a staly se obtížně využitelnými prostory. Prvotním impulsem k vytvoření vlastní maloobchodní sítě, která se stala základním prodejním místem pro výrobky družstevní pekárny, byla skutečnost, že vzhledem k likvidační obchodní politice velkých obchodních řetězců klesl drasticky objem produkce pekárny. Klesl i objem tržeb a v další fázi hrozilo masivní propouštění zaměstnanců a případně i zánik pekárny. Tento nepříznivý „scénář“ se podařilo družstvu překonat a dnes má vytvořená maloobchodní síť již 12 prodejen či prodejních míst (v městečkách jsou to především

cukrárny) a vznik dalších se připravuje. O výrobky z družstevní pekárny je u obyvatel regionu velký zájem. Důkazem produkce s puncem výborné kvality je i to, že ze soutěže o nejlepší potravinářský výrobek Zlínského kraje s názvem „Perla Zlínska“ si zástupci Agrodružstva odvezli již 5x prestižní ocenění.

Dalším zajímavým projektem, který je v současné době před dokončením, je nákup a instalace automatu na mléko, kde si budou moci zákazníci koupit čerstvé, v prostorách družstevní mlékárny upravené mléko, které vyhovuje veterinárním a dalším hygienickým předpisům. (Bližší informace o automatu, jeho principech fungování a „mléčnou barovou mapu“ naleznou zájemci na www.automat-na-mleko.cz.

-bačka-

INFORMAČNÍ SERVIS

Zastoupení Evropské komise

Již 2 miliony studentů využily programu Erasmus

Od svého zahájení v r. 1987 pomohl program Erasmus již 2 milionům studentů strávit část studií nebo uskutečnit pracovní stáž v jiné evropské zemi. Odchod do ciziny za účelem studia by se měl pro mladé Evropany stát samozřejmostí, a nikoli výjimečným případem. Dnešní době odchází s jeho podporou do zahraničí každoročně více než 180 000 studentů. Méně známo je to, že od r. 1997 odešlo v rámci programu Erasmus více než 200 000 učitelů z vysokých škol učit do zahraničí. Kromě těchto výměn probíhá také spolupráce institucí v celé Evropě prostřednictvím projektů a sítí financovaných z programu Erasmus.

Program ekoznačení Evropské unie

Také čeští výrobci či poskytovatelé turistických ubytovacích služeb mohou pro své výrobky (a služby) získat ekoznačku Evropské unie. Odpovědným orgánem pro realizaci evropského programu ekoznačení v České republice je Agentura pro ekologicky šetrné výrobky, garantem je Ministerstvo životního prostředí. Všechny výrobky nesoucí ekoznačku EU byly prověřeny nezávislými subjekty a splňují přísná ekologická kritéria a kritéria šetrnosti. Značka bere v úvahu hlavní dopady výrobku na životní prostředí, stejně jako šetrnost výrobku k životnímu prostředí během celé doby jeho životnosti. Projekt je v současné době upravován tak, aby mohl zahrnout

více výrobků a služeb a mohl se zaměřit na takové, které mohou být zdokonaleny. Pro podniky bude také snazší o udělení značky požádat a budou s tím mít i menší výdaje.

Ekoznačkou EU je tzv. The Flower – Květina.

Portál EUROPA má novou podobu

Portál EUROPA – oficiální internetové stránky EU – je prvním místem, které lidé na internetu obvykle navštíví, pokud potřebují informace o Evropské unii. Díky novým navigačním prvkům a uspořádání hlavních stránek snáze najdete, co potřebujete – a ve všech úředních jazycích EU. Stránky obsahují informace o orgánech EU, právních předpisech, ale poskytují rovněž praktické rady, třeba ohledně stěhování do jiné země EU nebo získání finančních prostředků z EU.

Kdo získá titul „Evropské zelené město“ na rok 2012 a 2013?

Evropská komise hledá kandidáty na příští nositele ocenění Evropské zelené město. Tato prestižní cena se uděluje městům, která se nejlépe starají o urbanistický rozvoj šetrný k životnímu prostředí. Jako první získaly toto ocenění na začátku letošního roku **Stockholm** pro rok 2010 a **Ham-burk** pro rok 2011. O titul Evropské zelené město 2012 a 2013 mohou do 1. února 2010 požádat všechna města Evropské unie, kandidátských zemí a zemí Evropského hospodářského prostoru s více než 200 000 obyvateli.

Přihlášky budou posuzovány na základě 11 ekologických kritérií, mezi něž například patří: do jaké míry město přispívá k boji proti globálním klimatickým změnám, jaké množství odpadů vyprodukuje a jak s nimi nakládá, příroda a biologická rozmanitost, doprava, kvalita ovzduší a čistota vod. Porota je složena ze zástupců Evropské komise, Evropské agentury pro životní prostředí a nejdůležitějších evropských a mezinárodních ekologických organizací. Cílem je, aby vítězná města byla příkladem pro ostatní města Evropy a aby se podpořila výměna osvědčených postupů.

Cena „Evropské zelené město“ je výsledkem iniciativy měst s ekologickou vizí. Její koncepce se zrodila dne 15. května 2006 na zasedání v Tallinu (Estonsko) z podnětu bývalého tallinského primátora Jüri Ratase. Na tomto zasedání podepsalo 15 evropských měst spolu s Asociací estonských měst společné memorandum o porozumění týkající se udělování této ceny. V současnosti ji podporuje více než 40 měst, včetně 21 hlavních měst EU.

Fungování potravinového dodavatelského řetězce v EU

Komise schválila sdělení, jehož cílem je zlepšit fungování potravinového dodavatelského řetězce v Evropě. Nedávný prudký propad cen zemědělských komodit spolu s trvale vysokými cenami potravin vyvolalo obavy, zda je toto klíčového odvětví evropského hospodářství dostatečně efektivní. Pro zúčastněné strany potravinového dodavatelského řetězce, spotřebitele a politiky je velmi důležité, aby se v rámci celého řetězce zvýšila transparentnost cen. Např. podle komisařky pro zemědělství a rozvoj venkova M. Fischer Boelové ukázal poslední vývoj na trhu s mlékem, že velmi často neexistuje propojení mezi cenou, kterou dostane zemědělec, a cenou, kterou platí zákazník v obchodech. Sdělení odhaluje značné napětí ve smluvních vztazích mezi aktéry dodavatelského řetězce, které vyplývá z jejich rozdílnosti a nerovnosti ve vyjednávací síle. Rovněž upozorňuje na nedostatečnou transparentnost cen v celém řetězci a na zvýšenou nestálost cen komodit. Kromě toho ukazuje, že vnitřní trh s potravinami je stále roztržštěný z hlediska produktů i z hlediska členských států.

S cílem vyřešit zjištěné problémy a zlepšit fungování řetězce Komise navrhuje: prosazovat mezi zúčastněnými stranami potravinového dodavatelského řetězce udržitelné vztahy založené na trhu, zvýšit transparentnost potravinového dodavatelského řetězce, posílit integraci vnitřního trhu s potravinami a konkurenceschopnost všech odvětví potravinového dodavatelského řetězce.

Ocenění za vynikající environmentální management

Každoročně udělované ceny evropského systému řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí

(EMAS) vyznamenávají a propagují osvědčené metody řízení z hlediska ochrany životního prostředí. EMAS je nástroj řízení používaný společnostmi a organizacemi pro hodnocení a zlepšování jejich vlivu na životní prostředí a pro podávání zpráv v této oblasti. Účelem tohoto dobrovolného systému je vyznamenat a ocenit aktivní organizace, které překračují požadavky právních předpisů v oblasti životního prostředí tím, že neustále zlepšují svůj vliv na životní prostředí.

Jaké budou další kroky v ochraně biologické rozmanitosti v EU?

Evropská komise v lednu zahájila mezinárodní rok biologické rozmanitosti a předložila dokument, ve kterém stanoví budoucí záměry v oblasti politiky biologické rozmanitosti. I přes dosud vyvinuté úsilí pokračuje vymírání druhů znepokojujícím tempem a pro zastavení těchto ztrát je zapotřebí nová vize. Takovou vizi stanoví nové sdělení, které rovněž vytyčuje čtyři možné způsoby jejího dosažení, z nichž každý má různou míru ambicí. Vize a cíle umožní EU zaujmout silnou společnou pozici před nadcházejícími mezinárodními jednáními o nové celosvětové vizi a nových cílech v oblasti biologické rozmanitosti po r. 2010, která se budou na podzim konat v japonském městě Nagoya.

Učitelé v Evropě si myslí, že informační a komunikační technologie mohou zvýšit tvořivost

Až 80 % evropských učitelů je přesvědčeno, že informační a komunikační technologie hrají důležitou roli při zvyšování tvořivosti ve školách: jde o počítače, výukový software, videa, nástroje pro spolupráci online, virtuální prostředí pro učení, interaktivní tabule, bezplatný materiál online a kurzy. Je to jeden z výsledků prvního průzkumu věnovanému tvořivosti a inovacím ve školách, který zveřejnila Evropská komise. Přibližně 94 % evropských učitelů je přesvědčeno, že tvořivost je zásadně důležitá schopnost, která má být ve škole rozvíjena, a 88 % z nich soudí, že tvořivým může být každý. Velká většina učitelů (95,5 %) zastává názor, že tvořivost lze uplatnit ve všech oblastech vědomostí a ve všech školních předmětech. Tvořivé učení zahrnuje prvek zvědavosti, analýzy a představivosti, který je provázen kritickým a strategickým myšlením.

Vnímání role a důležitosti tvořivosti v učebních osnovách se značně liší podle jednotlivých zemí. Tři ze čtyř učitelů v Itálii, Lotyšsku a ve Velké Británii je přesvědčeno o tom, že tvořivost hraje ústřední roli v jejich národních učebních osnovách. Naproti tomu v Portugalsku, Španělsku, Belgii, Slovensku, Slovinsku, Německu, Maďarsku, Francii a Estonsku má tento názor méně než 50 % učitelů.

PRIESSNITZŮV DORTÍK – POHÁDKOVÉ SLADKOSTI

V VI. ročníku juniorské cukrářské soutěže „O Priessnitzův dortík“ se do Kongresového sálu Priessnitzových léčebných lázní v Jeseníku sjelo celkem třináct adeptů tohoto řemesla především z gastronomických škol celé Moravy. Mezinárodní punc soutěži vtiskla opětovná inspirující účast dvou děvčat ze slovenské Prievidze a jednoho mladého cukráře z polské Opole. Celkové prvenství si do Litovle odvezla Veronika Okrouhlá.

Soutěž mohlo Střední odborné učiliště potravinářské v Jeseníku znovu uspořádat jen díky podpoře sponzorů, kterými byly především Priessnitzovy léčebné lázně Jeseník, firma Omega.cz, brněnská pobočka Asociace kuchařů a cukrářů ČR a Penam Ostrava. Významným oceněním dlouholeté snahy pořadatelů rozvíjet odborné dovednosti u budoucích cukrářů bylo převzetí záštity nad touto soutěží hejtmánem Olomouckého kraje Ing. Martina Tesaříka. Za přítomnosti náměstka hejtmána Ing. Pavla Sekaniny, zástupců sponzorů a města Jeseník soutěž zahájila ředitelka školy PhDr. Silvie Pernicová.

Vše se točilo kolem vyhlášeného hlavního tématu „Z pohádky do pohádky“. Děvčata obsluhující v šatně a bufetu byla oblečená v kostýmech pohádkových bytostí, pohádkové náměty byly ve výzdobě pódia i sálu, doprovodný program byl postavený na pohádkových motivech, ale především pohádková témata dala výsledný tvar dvoukilovým dortům z předepsaných surovin. Dorty si pod vedením svých učitelů připravili soutěžící na svých školách. V Kongresovém sále potom každý soutěžící vytvořil miniexpozici, na které prezentoval dort a potom i další výrobky, které vznikly před očima odborné poroty a přítomných diváků. Celou soutěž opět moderovala paní Eva Urbanová.

Odbornou porotu v tomto ročníku vedla členka představenstva Asociace kuchařů a cukrářů ČR paní Pavlína Berziová. Doplnovali ji hlavní cukrářka hotelu Boby Centrum Brno Pavla Permedlová a technolog firmy Omega.cz Ladislav Obraz. Posuzovali nejdříve dorty. Jako nejlepší v provedení i chuťovými vlastnostmi byl označen zelený korpus pokrytý celou řadou figurek z pohádky „Včelka Mája“ od Elišky Hoďákové ze SŠHG ve Frenštátě. Dort s názvem „V zajetí růží“ a doplňme i precizně provedeného karamelu předvedla litovelská Veronika Okrouhlá. Celkové vítězce loňského ročníku Michaela Hanusové z pořadajících školy se podařilo získat třetí místo s dortem nazvaným „Šípková Růženka“.

Druhou soutěžní kategorií bylo modelování z barvené mléčné hmoty v časovém limitu. Nejvíce bodů získala za své figurky kroměřížská Jana Marušáková. Další druhé mís-

to si pak vynutila Veronika Okrouhlá z Litovle a třetí skončila Markéta Otisková z Kroměříže.

Na závěr přišla zřejmě nejtěžší kategorie – vytvoření čokoládové mašle z připravené bílé a hnědé čokoládové hmoty. Ve srovnání s minulými ročníky byla úroveň vyrobených mašlí mnohem vyrovnanější. Nejvyšší ocenila porota bílou mašli Barbory Pospíškové z Mikulova, druhé místo měla jakoby rezervované Veronika Okrouhlá z Litovle a třetí cenu za mašli získala Miroslava Jatiová z pořadajících školy.

Pořadí a celkového vítěze VI. ročníku stanovil součet bodů získaných v jednotlivých kategoriích. Z výsledkové listiny zveřejněné na webových stránkách školy ihned po vyhlášení bylo patrné, že s jasným náskokem zvítězila Veronika Okrouhlá z Litovle, druhá se umístila Eliška Hoďáková z Frenštátu a třetí příčku obsadila Markéta Otisková z Klimkovic. PhDr. Pernicová spolu s ředitelem Priessnitzových léčebných lázní Ing. Romanem Provažníkem, předsedou brněnské pobočky AKC ČR Miroslavem Husákem a starostou města Jeseník Mgr. Petrem Procházkou předali nejlepším diplomy, poháry, medaile a věcné ceny.

Na úspěšném průběhu celé soutěže měla podíl celá řada pracovníků a žáků školy, kteří se snažili soutěžícím i hostům vytvořit co nejpříjemnější prostředí počínaje výzdobou, programem i závěrečným rautem. Za předvedené dovednosti a překonání zimních nástrah Jeseníků si to zasloužili.

Mgr. Jiří Krutil
SOU potravinářské Jeseník

Mašle Barbory Pospíškové vyrobená z bílé čokoládové hmoty

TÝDEN S ŘEZBÁŘI

Ve dnech 22. – 28. listopadu 2009 proběhl v Muzeu hlavního města Prahy „týden s řezbáři“ – pražská Střední škola umělecká a řemeslná byla pořadatelem I. ročníku studentského řezbářského sympozia ZLATÝ ŘEZ.

Sympozia se zúčastnilo pět středních škol, které vyslaly své studenty – řezbáře: kromě pořadatelské pražské SŠUAŘ to byly Střední škola řezbářská Tovačov, SUPŠ HNN Hradec Králové, SOU lesnické a rybářské Bzenec, a mezinárodní ráz akci dodali studenti Eckener-Schule z německého Flensburgu.

Tématem týdenního setkání studentů byla „přísluví“. Každý z účastníků si předem připravil námět své řezby, který při zahájení představil ostatním formou výkresu. Podle výkresů bylo možno porovnávat záměr se vznikajícím dílem a obdivovat fantazii a řemeslné umění jednotlivých studentů. Sympozium bylo přístupné veřejnosti po celou dobu konání. Návštěvníky byly hlavně děti ze základních škol, které si prohlédly vznikající díla studentů a mohly vyzkoušet vlastní řezbářské dovednosti pod dozorem zkušených učitelů tohoto řemesla. I další – dospělí i dětská – návštěvníci měli možnost vzít do ruky řezbářské dláto a zkusit vlastní fortel v tomto oboru.

Ve skvělé přátelské a pracovní atmosféře řezbářského týdne vzniklo celkem 11 řezbářských děl na téma přísloví. Díla jsou vlastnictvím pořadatelské školy – Střední školy umělecké a řemeslné v Praze, v současné době (do 19. 2. 2010) jsou k vidění v Muzeu hlavního města Prahy (v budově na Florenci) v sále č. 9.

Celá akce byla částečně financována z prostředků ESF, z Operačního programu Praha – Adaptabilita. Děkujeme především pracovníkům Muzea hl. m. Prahy, bez jejichž vstřícnosti by nebylo možné uspořádat akci takového rozsahu, a dále sponzorům akce, kteří svými finančními příspěvky umožnili bezproblémový pobyt mimopražských účastníků v hlavním městě. V podzimním období roku 2010 chceme úspěšnou akci zopakovat. Věříme, že je to jedna z možností, jak propagovat řemeslné obory a podněcovat zájem lidí o řemeslnou uměleckou práci.

Ing. Jana Porvichová, Ph.D.
Střední škola umělecká a řemeslná Praha

PROJEKT 10 LEKCÍ TECHNIKY

Větší zájem žáků základních škol o rukodělnou práci podporuje Střední škola řemeslná Jaroměř.

V rámci projektu 10 lekcí techniky, který má za cíl zvýšit zájem mládeže o řemeslo, uskutečňuje několik zájmových kroužků pro žáky základních škol. Žáci mají možnost v rámci dotovaných hodin se seznámit s daným řemeslem a tím si zdokonalit svoji manuální zručnost. Velký zájem je o kovářství. Zde si všichni vyzkouší základní techniky, prodlužování, překovávání, ohýbání a další tvarování.

(Na obrázku – na 2. str. obálky – je pohled do kovárny, kde pracují i děvčata Adéla Šupíková a Aneta Mikulová.)

KOLÁŘ – ZAPOMENUTÉ ŘEMESLO

Střední škola řemeslná Jaroměř je jedinou školou v republice, která v rámci rozšířeného tématu u oboru tesař učí a vyrábí loukoťová kola.

Jde o výrobky dnes už zapomenutého řemesla Kolář. Díky restaurování různých povozů, kočárů, starých hasičských stříkaček a selských povozů nastala potřeba tato kola opravit a také vyrobit kola nová. Výrobu kol doplňují kováři, kteří vyrobená kola od tesařů okovou a tím z jaroměřské školy vychází kompletně zhotovená loukoťová kola.

Zdeněk Vítek, SŠŘ Jaroměř

OHLÉDNUTÍ ŽÁKOVSKÉHO ŠAMPIÓNA

Ve své druhé dostihové sezóně Jan Verner, žák 3. ročníku Střední školy dostihového sportu a jezdeckví ve Velké Chuchli, absolvoval 228 startů (za kariéru celkem 328 startů, z toho 110 pro trenéra Jiřího Hurta), 21 jich bylo vítězných (v kariéře 29 vítězství, tzn., že do titulu žokej mu zbývá 21 vítězství). Dvakrát se mu podařilo zvítězit v dostihu I. kategorie s koněm Terssio – stáj Hrubý. Příležitost dostal v Derby v sedle Maribora – stáj Martin Tour&MIKO Racing a v St.Legeru v sedle Pumpkina – stáj Rabbit Trhový Štěpánov.

„V Derby jsem měl pocit jako v běžném dostihu, nebyl na mne vyvíjen žádný tlak, mohl jsem jen překvapit. Věděl jsem, jakého koně mám pod sebou a věřil jsem že vyhraju. Ale Maribor si v cílové rovině usmyslel, že nepoběží..., byl to kůň, který mne asi nejvíce zaujal, určitě dobrý, muselo se na něho přijít. To se mi, bohužel, úplně nepovedlo. Radek Koplík na

něho přišel a dokázal se s ním umístit ve Francii. V St. Legeru s Pumpkinem už to bylo jiné. Měl jsem trochu nervy, abych něco nepokazil. Musel jsem jet úplně jinak. Byl to těžší dostih. Jsem moc rád, že jsem dostal důvěru od majitelů a trenérů. Na podzim jsem odjezdil hmotnost 51 kilogramů, tak také na jaře zahájím sezónu. Fyzičku udržuji jízdou na kolečkových bruslích, cvičením na hrazdě a každodenním tréninkem v sedle.

V tomto roce bych rád vyhrál více jedničkových dostihů, pokusím se získat titul žokeje, ve škole zvládnout závěrečné zkoušky a rád bych konečně vzal maminku, která si letos v zimě zamarodila, na dovolenou u moře.

Líbí se mi, že dostihy mají větší popularitu. Určitě také zásluhou ankety Sportovec roku, ve které získal Josef Váňa st. 3. místo. Je to borec!“

Ing. Marcela Sýkorová
SŠDSaJ Praha – Velká Chuchle

POPRVÉ V PŘEROVĚ!

11. ročník celostátní odborné soutěže žáků studijního oboru agropodnikání

Opět v měsíci dubnu, konkrétně 15. a 16. se – tentokrát na Střední škole zemědělské v Přerově – uskuteční měření znalostí žáků studijního oboru agropodnikání.

O tuto poctu uspořádat uvedené klání se v loňském roce zasloužil žák naší přerovské školy Martin Dočkalík, který tuto soutěž (pořádanou Vyšší odbornou školou a Střední zemědělskou školou v Benešově) vyhrál.

Učitelé naší školy se již dnes připravují na přijetí soutěžících žáků a pedagogického doprovodu. Soutěž bude mít část teoretickou a část praktickou, při kterých žáci předvedou své znalosti a dovednosti z pěstování rostlin, chovu hospodářských zvířat, mechanizace a ekonomiky. Nedílnou součástí a také zpestřením této soutěže pak bude jízda zručnosti traktorem.

Soutěž se koná pod záštitou Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru se sídlem v Humpolci. V této souvislosti se v době konání soutěže na přerovské škole rovněž uskuteční zasedání Výkonné rady této asociace. Vedení školy spolu se zaměstnanci připravují pro pedagogický doprovod soutěžících žáků a členy rady i odborný program a v neposlední řadě také pohoštění.

Na setkání v rámci soutěže se těší organizační výbor a vedení školy!

Školní ilustrační foto

JIHOČESKÁ UNIVERZITA

Otevření nové Akademické knihovny

Dne 13. ledna 2010 byla slavnostně otevřena nová budova Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích – Akademická knihovna Jihočeské univerzity.

Dvoupodlažní vzdušná budova akademické knihovny byla postavena současně s vedlejší budovou filozofické fakulty a rektorátu, jež funguje od podzimu. Do knihovny, za jejíž stavbu a vybavení univerzita zaplatila 154,3 miliónu korun, knihovnice přestěhovaly zhruba 400 tisíc svazků z různých míst. Na 84 procent knih současného fondu tvoří svazky z českobudějovických fakult této vysoké školy, dalších 14 procent pochází z Biologického centra Akademie věd a zbytek z rakouské knihovny Österreich Bibliothek. Část je umístěna v depozitáři, podstatnou část si budou moci čtenáři vybírat v regálech. V prvním poschodí jsou knihy z oboru společenských a humanitních věd, ve druhém patře se nachází literatura z oboru přírodních, lékařských a zemědělských věd.

Knihovna nabízí téměř 500 studijních míst, a to nejen ve společných prostorách, ale také v individuálních studijních. V nich se mohou soustředit na práci třeba studenti připravující se na státní zkoušky nebo aspiranti na vysokoškolský titul. Přínosem je i špičkové technické vybavení, kompletní pokrytí bezdrátovým internetem, nechybí scannery a kopírky. Dalšími novými službami je například možnost samoobslužné výpůjčky, unikátní je také samoobslužné vrácení knih, které bude fungovat 24 hodin denně.

Univerzitní knihovna by do budoucna měla plnit i společenskou funkci a stát se přirozeným centrem kampusu, místem setkávání studentů a pedagogů různých fakult v příjemném prostředí. Realizaci těchto plánů podporuje i to, že se v objektu nachází univerzitní prodejna skript, bistro a klub. Foyer knihovny by se mohlo využívat k různým akcím – např. výstavám atd.

Nová Fakulta rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity

Z hlediska dlouhodobého záměru se Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích profiluje jako univerzita výzkumná s orientací zejména na problematiku přírodních, sociálních a humanitních věd. V akademickém roce 2009/2010 studuje na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích ve 242 oborech přibližně 12 700 studentů a studentek. Dalších 75 oborů je určeno pro dostudování stávajících studentů.

Od 1. 9. 2009, kdy vznikla Fakulta rybářství a ochrany vod, tvoří univerzitu osm fakult a jeden vysokoškolský ústav: fakulty ekonomická, filozofická, pedagogická, přírodovědecká, teologická, zdravotně sociální, zemědělská a fakulta rybářství a ochrany vod. Devátou součástí je Ústav fyzikální biologie v Nových Hradech.

Nová Fakulta rybářství a ochrany vod vznikla na Jihočeské univerzitě sloučením katedry rybářství Zemědělské fakulty a Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického. O vědecké, pedagogické i společenské potřebě zřídit ve struktuře JU fakultu zaměřenou na rybářství, akvakulturu a ochranu vod se uvažovalo již od devadesátých let minulého století. Jádrem nové fakulty se stala dvě pracoviště JU – Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický ve Vodňanech a Ústav akvakultury, jak zní nový název předchozí katedry rybářství Zemědělské fakulty JU. Ústav akvakultury poskytuje studentům řadu možností specializace v oblastech od vodohospodářství přes ochranu vod až po rybářské obhospodařování volných vod a rekreační rybářství. Děkanát se sídlem ve Vodňanech má charakter malého pracoviště zastřešujícího fakultu, jehož součástí budou vedle tajemníka fakulty rovněž servisní pracoviště s VTI, knihovnou a pracovištěm transferu znalostí, projektovými manažery a obchodní částí.

Fakulta má akreditovány všechny stupně tzn. bakalářský, magisterský a doktorský s habilitačními a profesorskými právy. Předpokládá se, že na fakultě bude studovat kolem 150 bakalářů, 50 magistrů a 30 doktorandů včetně 50–60 studentů kombinovaného studia, tedy dálkových studentů. Chce získávat rovněž studenty ze zahraničí, včetně třetích zemí. Je tak nejkomplexnějším pracovištěm v Evropě i s badatelským a aplikovaným výzkumem, s habilitačními a profesorskými právy v oblasti rybářství a ochrany vod. Fakulta má k dispozici experimentální zázemí pro studium a výzkum akvakultury, hydrobiologie, toxikologie, nemocí ryb, reprodukce, genetiky, chovu ryb a raků a unikátní rybářskou knihovnu.

Smyslem nově založené fakulty je efektivnější využití vědeckého a pracovního potenciálu v napojení na Akademii věd ČR, Jihočeský kraj, členy Rybářského sdružení ČR, podniků Povodí, případně dalších institucí s cílem a profílací do vzdělávací, výzkumné i profesně orientované oblasti.

NEOBHOSPODAŘOVANÉ POZEMKY

Prostor pro invazní druhy rostlin

3. díl

Zlatobýl kanadský (*Solidago canadensis*) **a zlatobýl obrovský** (*Solidago gigantea*)

Zlatobýly jsou vytrvalé byliny, které kvetou žlutě, mají latovitá květenství sestavená z drobných úborů. V úborech jsou v jedné řadě jazykovité květy (pouze samičí), střední trubkovité květy jsou oboupohlavné. Obvykle jsou to rostliny krátkého dne, kvetou koncem léta a začátkem podzimu. Jako mnoho rostlin z čeledi hvězdnicovitých (*Asteraceae*) obsahují látky blízké kaučuku. Rozlišuje se asi 120 druhů zlatobýlů, z toho většina pochází ze Severní Ameriky. Z hlediska rozlišování je to velmi obtížný rod severoamerické flóry. Ze severoamerických druhů u nás rostou zplaněle dva, které si jsou dost podobné.

Zlatobýl kanadský popsal už Linné v r. 1753, v Severní Americe je to velmi proměnlivý druh. Rozdíly mezi rostlinami jsou např. v počtu chromozomových sad v jádru buňky (ploidie). První údaje o pěstování v Evropě jsou z Francie z r. 1648. Pěstoval se jako dekorativní rostlina v parcích, zahradách, náš první údaj o zplanění je pravděpodobně z r. 1838 z okolí Karlových Varů. U nás zatím zřejmě roste pouze diploidní typ, ale už byl v Evropě nalezen i hexaploidní typ, označovaný jako *Solidago altissima*.

Zlatobýl kanadský je trvalka až 150 cm vysoká, která vytváří kompaktní oddenkový systém. Tím se klonálně šíří na menší vzdálenosti. Stonek je hustě odstále chlupatý, také listy jsou na rubu hustě chlupaté. Kvete nápadnou latou, která je rozložitá a bohatá, skládá se z úborů asi 5 mm velikých. V úboru jsou okrajové jazykovité květy stejně dlouhé jako střední trubkovité. Plody jsou drobné nažky s chmýrem, snadno létají na větší vzdálenosti. Navíc jsou velmi dobře klíčivé.

Druh je dosti nenáročný na živiny a obsazuje volná prostranství – poloruderální plochy v obcích (např. areály opuštěných průmyslových podniků), okolí hřbitovů, okraje komunikací. Velmi působivé plochy porostlé téměř pouze zlatobýlem kanadským jsou na některých územích, odkud odešla sovětská vojska. Je to světlomilná rostlina, která u nás zdomácněla téměř na celém území, méně roste ve vyšších polohách a v části jižních Čech. Původně rostl v Severní Americe od Aljašky po Mexiko. Vlivem člověka se rozšířil nejen v Evropě, ale i ve východní Asii, v Austrálii a od r. 1940 jsou známy i údaje z Nového Zélandu. Šíření pomohlo i to, že má včelařský význam, v době jeho

kvetení včely nemají mnoho pastvy. Někdy se používá jako náhražka našeho zlatobýlu obecného (celík zlatobýl) jako močopudná léčivka nebo do koupelí. Na rozdíl od našeho zlatobýlu však obsahuje víc saponinů, které mohou působit škodlivě. U citlivých jedinců může vyvolávat dotykové alergenní reakce, různé vyrážky. Také je zdrojem pylových alergenů.

Rostlina u nás nemá nepřátele, pouze na podzim ji napadají z houbových chorob padlí, to však nemůže rostlinu nijak ohrozit.

Zlatobýl obrovský byl popsán v r. 1789, v Londýně měl být pěstován už v r. 1758. U nás by měl být podle literatury od r. 1851. V Severní Americe jsou známy diploidní a tetraploidní rostliny, které se obtížně odlišují. V Evropě se jedná pravděpodobně o invazně se šířící tetraploidní rostliny.

Dosahují výšky až 2 m. Na rozdíl od zlatobýlu kanadského je stonek lysý, bělavě ožíněný, pouze v květenství můžeme najít chlupy. Lata je spíš jednostranná, jazykovité okrajové květy v úboru jsou nápadnější, delší než ty trubkovité. Šíří se podobně jako zlatobýl kanadský – na malou vzdálenost růstem oddenků (klony), na větší vzdálenosti létajícími nažkami. Na rozdíl od zlatobýlu kanadského je náročnější na půdu. Roste především u vodních toků, v lužních lesích, akátových lesících, podél cest, snáší mírný zástín. Zplaňovat u nás začal v druhé polovině 19. století, především v severních a východních Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Od třicátých let 20. století jsou známy porosty podél větších řek – Labe, Jizera, Orlice, Vltava, Berounka, Ohře, Morava, Svratka, Dyje, Bečva, Odra. Také se rozšířil na haldách na Ostravsku. Zřídka se objevuje ve vyšších polohách. Původně rostl v jižní Kanadě a v USA. S pomocí člověka je dnes rozšířen v Evropě, vzácně v Asii, od r. 1953 jsou údaje z Nového Zélandu.

Ostatní vlastnosti má jako zlatobýl kanadský – včelařská rostlina schopná vyvolávat pylové alergie, obsahuje léčivé látky, má i schopnost vyvolávat vyrážky po doteku.

Při likvidaci zlatobýlů se používá postřik herbicidem, ale lepší je prevence.

RNDr. Jana Möllerová, CSc., Praha

TESAŘ 2010 + PODKOVÁŘSKÉ DNY

V letošním roce se naší škole – Střední škole řemeslné v Jaroměři – dostalo důvěry pro uspořádání českého kola soutěže žáků v oboru TESAŘ, a to ve dnech 16. a 17. března 2010. Celá soutěž se uskuteční (za přispění celostátního Cechu klempířů, pokrývačů, tesařů a firem pracujících v oboru) s předpokládaným počtem 20 družstev z celých Čech.

Soutěž samotná si klade za cíl:

- lepší propojení školství s podnikatelskou sférou
- propagaci a přiblížení tesařského řemesla veřejnosti
- vyhodnocení nejlepších družstev žáků národního kola TESAŘ 2010 dne 18. března 2010 (na Krajského úřadu Královéhradeckého kraje)

Této soutěži předchází ve dnech 12. a 13. března 2010 tradiční mezinárodní setkání podkovářů pod názvem PODKOVÁŘSKÉ DNY. Při této příležitosti budou přednášet přední světoví podkováři. Bude rovněž uspořádána soutěž žáků ve volném kování a tradiční hod podkovou na cíl.

Dovoluji si Vás na tyto akce co nejsrdečněji pozvat. Práli bychom si, kdybyste navštívili naši školu v uvedených dnech, kdy se setkání uskuteční a pomohli nám propagovat uvedená řemesla.

Zdeněk Vítok
SŠŘ Jaroměř

SEZNAM PŘÍJEMCŮ Z FONDŮ EU

Národní orgán pro koordinaci – Ministerstvo pro místní rozvoj – zveřejnil na svých internetových stránkách www.strukturalni-fondy.cz (Aktuální stav čerpání) seznam všech dosavadních příjemců z fondů EU za programové období 2007–2013.

Zveřejnění příjemců v tomto seznamu vyplývá z nařízení Evropské komise. Každý žadatel tak předem ví, že když jeho projekt bude schválen, bude uveden v tomto seznamu. Cílem je co největší transparentnost při čerpání evropských dotací. Seznam je přizpůsoben pro snadné vyhledávání – uživatel si tak může například zvolit příjemce jen z jednotlivého operačního programu, nebo si nechat zobrazit již dokončené projekty, uvidí, v jaké výši byla příjemci dotace

od EU schválena, či proplacena. Ze seznamu také vyplývá, že do začátku prosince již bylo schváleno přidělení dotací z fondů EU více než 14 000 žadatelům. Seznam příjemců bude procházet pravidelnou aktualizací.

EUROFON 800 200 200 (bezplatná informační linka o EU)

Zdroj: Zpravodaj Spolku pro obnovu venkova č. 12/2009

VÍTE, CO TO BYL

„knítl“ aneb „dělání piva“?

Až do dvacátých let minulého století se v některých venkovských obcích na česko-německém jazykovém pomezí (sudetském) udržel velmi oblíbený zvyk „knítl“ aneb „dělání piva“. Bývala to populární sezení u starosty nebo v hospodě na obecní účet.

U starosty byl uložený sochor, který se užíval na mačkání vařených brambor pro dobytek, a měl na jednom konci vyřezávanou ozdobu. Tomu se říkalo „knítl“. Navrhnul-li některý člen obecního zastupitelstva „pivo“, poslal starosta obecního posla s tímto knítletem do nejbližšího stavení. Poslíček zaklepal na dveře a volal: „Knítl je tu, otevřete!“ Domácí lidé běželi honem otevřít, neboť přišlo-li se s knítletem až do světnice, slepice by pak nenesly. Popadli knítl

a běželi s ním k sousedům. Tak prošel knítl vbrzku celou ves a ze všech statků se sbíhali žízňiví občané ke starostovi. Přivalila se půlka piva (půl hektolitru), někdy i více, a pilo se tak dlouho, až měli všichni dost. „Pivo“ se dělalo především v zimě, kdy nebylo tolik práce.

Po každém Novém roce se provádělo vyúčtování rozpočtu – „obecní počty“. Peníze propité v pivě byly rozpočítá-

ny po stejných částech na poplatníky ve formě obecních přírážek. Protože byli postiženi všichni poplatníci a jen ti bohatší měli rozhodující slovo, nesli to nelibě všichni ostatní. Proto, když po vzniku první čsl. republiky v r. 1918 se do obecního zastupitelstva dostali také domkáři, „kovorolníci“ a zemědělství dělníci, učinili těmto pitkám přítrž.

Tento zvyk zapsal tehdy do obecní kroniky učitel Menhart z Kunějovic na severním Plzeňsku s poznámkou: „Kniťl má prý současný zdejší starosta schovaný na půdě a nikomu jej nedá ani neukáže. Sedláci se za kniťl stydí – tímto slovem se jim totiž přezdívá.“

(tes)

VÝZNAMNÉ VÝROČÍ

Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně

IV. díl

Národní shromáždění Československé republiky 24. července 1919 přijalo zákon č. 460 Sb., kterým se v Brně zřizuje „samostatná československá státní vysoká škola zemědělská o dvou odborech: hospodářském a lesnickém se čtyřletou dobou trvání studia a českou vyučovací řečí“...

Připomínáme-li si devadesát let historie této ALMA MATER, pak vděčná vzpomínka by měla mířit především k této zakladatelské generaci obou původních fakult.

První pedagogický sbor hospodářského odboru (pokr.)

Řádní profesori

PHDR. KAREL HOLÝ (1865–1948; Správověda zemědělská. Účetnictví zemědělské. Úvod do studia zemědělství.

Hospodářství luční a pastvinné.) Po absolvování Vyššího hospodářského ústavu v Libverdě a po několikaleté úspěšné praxi studoval na proslulém zemědělském oddělení univerzity v Halle (začínal tu jako 34letý, r. 1906 zde získal doktorát filosofie). Ve studijním roce 1908–9 jmenován profesorem správovědy na Hospodářské akademii v Táboře. V těžké funkci přešel do Brna a vykonával ji v letech 1919–1935. Z počátku vedl také školní statek v Žabčicích. Vedle toho jako první v celém Rakousku začal se zušlechťováním trav ve větším měřítku. V roce 1920–1 byl děkanem hospodářského odboru, v období 1927–8 rektorem školy, v roce následujícím ještě prorektorem.

RTDR. JOSEF MUNZAR (1863–1926; Všeobecná produkce rostlinná. Speciální produkce rostlinná. Ušlechťování rostlin.) Po studiích na technice v Praze (jeden z prvních RTDr.) zasvětil celý život pedagogické dráze. Začínal ve svých 24 letech jako učitel rolnické školy v Kroměříži (5 let) V následujících

2 letech působil jako asistent profesora Jana Baptisty Lambala (1826–1909) na české technice v Praze. Další jeho cesta vedla do Slaného, kde 10 let vedl zimní hospodářskou školu. Poté se na 4 roky stal ředitelem rolnicko-mlékařské školy v Plzni. Odtud přešel jako řádný profesor pěstování rostlin na Hospodářskou akademii v Táboře, kde r. 1912 založil a od té doby také řídil výzkumnou stanici pro rostliny píce. V Brně se stal jedním z neaktivnějších a nejobětavějších členů pedagogického sboru.

PROFESOR ING. DR. DRSC., VÁCLAV NOVÁK, DR.H.C. (1888–1967). Na škole působil od r. 1926 a na několik desetiletí se stal jedním z nejvýznamnějších reprezentantů školy na poli domácím i mezinárodním (v oboru pedologie, meteorologie a klimatologie).

JUDR. EMANUEL SCHINDLER (1882–1936; Národní hospodářství. Zemědělská statistika.) Studoval práva ve Vídni a v Praze, poté byl na čas v soudní a advokátní praxi. V letech 1906–7 studoval v Paříži na École libre des sciences politiques. Pedagogickou dráhu zahájil jako profesor národního hospodářství a obchodní nauky na obchodní akademii v Praze. Od r. 1910 působil jako honorovaný docent národního hospodářství na Hospodářské akademii v Táboře, r. 1915 se stal mimořádným a o rok později řádným profesorem.

RTDR. RUDOLF TRNKA (1881–1950; Chemie agrikulturní. Mikroskopické vyšetřování krmiv. Meteorologie a klimatologie. Pedologie.) Vystudoval chemický

odbor pražské české polytechniky. Na to se stal asistentem prof. F. Štolby (1839–1910), zde také r. 1905 získal doktorát. V letním semestru r. 1905 studoval u profesora dr. Alfreda Mitscherlicha (1874–1956) v Královci. Od 1. ledna 1906 se stal asistentem při stolici geologie, mineralogie, pedologie a meteorologie u prof. Dr. F. Slavíka (1876–1957) na české technice. Od té doby se plně orientoval na agrochemii a pedologii. Počátkem r. 1907 přešel do pedologického oddělení technické kanceláře Zemědělské rady v Praze. Ve spolupráci s Ing. Josefem Kopeckým (1865–1935), profesorem půdoznalství a meteorologie, se podílel na zpracování prvních pedologických map u nás. 18. února 1910 byl jmenován mimořádným profesorem agrochemie na tábořské hospodářské akademii, 1.10. 1916 profesorem řádným. Brno v něm získalo zkušeného a iniciativního odborníka.

ING. RTDR. VÁCLAV VILÍKOVSKÝ (1878–1956; Zemědělská technologie – lihovarnictví, škrobařství, mlynářství, pivovarnictví a cukrovarnictví). V letech 1910–1919 působil na Hospodářské akademii v Táboře, od r. 1914 současně docent technologie škrobu na ČVUT v Praze. V Brně zůstal jen krátce, přešel do Prahy na Vysokou školu zemědělského a lesního inženýrství.

Ke jménům oné zakladatelské generace, která by neměla být zapomenuta, patří nepochybně také **MVDR. JOSEF TAUFER** (1869–1940), i když se v souvislosti s funkcí na ministerstvu zemědělství stal profesorem hospodářského odboru VŠZ v Brně o něco později – 21. září 1920. Tento první doktor veterinární medicíny nejen u nás, ale v celé monarchii (doktorátu dosáhl na universitě v Bernu) však vykonával za 18 let působení nejen pro školu, ale pro celé naše zemědělství víc, než kdokoliv jiný. Není náhodou, že brněnská škola si zvolila právě jeho portrét na pamětní medaili.

Mimořádní profesori

DR. RUDOLF HAC (1883–1949; Analytická chemie kvantitativní. Analytická chemie kvalitativní.) Z Brna po roce přešel na České vysoké učení technické v Praze.

ING. DR. JOSEF KNOP (1885–1964; Obecná chemie anorganická. Obecná chemie organická.) Od r. 1909 asistentem

tem profesora Kehrmanna ve Švýcarsku, 1912–1919 asistent profesora analytické chemie na Vysoké škole zemědělského a lesnického inženýrství v Praze Ing. Dr. Jaroslava Formánka (1864–1936). Na VŠZ Brno zůstal do konce své profesní kariéry, od 31.12. 1927 jako řádný profesor.

Honorovaní docenti

Řádný profesor právnické fakulty v Brně **JUDR. ET PHDR. BOHUMIL BAXA** (1874–1942; Občanská nauka). Studoval práva v Praze, ve Vídni a c Heidelbergu, později se stal členem řady učených a vědeckých institucí domácích i zahraničních. V průběhu druhé světové války se zapojil do odboje, což ho 5. června 1942 stálo život.

Mimořádný profesor české techniky v Brně **DR. JAN VOJTĚCH** (1879–1953; Základy vyšší matematiky.) Po studiu na univerzitě v Praze pedagogickou dráhu začínal na středních školách. V r. 1909 se habilitoval na české Vysoké škole technické v Brně, v r. 1918 se stal mimořádným a r. 1920 řádným profesorem matematiky tamtéž. V r. 1923 přešel na České vysoké učení technické do Prahy.

Řádný profesor **PHDR. RUDOLF DOSTÁL, DRSC., DR. H. C.** (1885–1973; v seznamu honorovaných docentů hospodářského odboru (1919) uveden jako gymnasiální profesor v Třeboni s úvazkem anatomie a fysiologie rostlin). Kmenově od r. 1919 profesor Vysoké školy zvěrolékařské v Brně, od 31. 7. 1934 profesor všeobecné a systematické botaniky hospodářského odboru Vysoké školy zemědělské tamtéž. Světově proslulý botanik, zakladatel československé experimentální morfologie rostlin.

Ředitel průmyslové školy v Brně **KAREL FIŠARA** (Zeměpis obchodní i hospodářský).

Profesor průmyslové školy v Brně **DR. ING. B. ZÁVADA** (Encyklopedie elektrotechniky)

Na konci prvního roku existence Vysoké školy zemědělské v Brně odešli do Prahy tři z jmenovaných profesorů, a to Dr. F. Bubák, Dr. R. Hac a Dr. F. Kubec, za další rok pak Dr. J. Sigmond a za půldruhého roku Dr. V. Vilíkovský.

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová

V následujícím čísle budeme pokračovat výčtem osobností prvního pedagogického sboru lesnického odboru, který zahájil svou činnost v roce 1920.

Portréty osobností kreslí Jiří Buchta, Moravská Třebová

OBSAH

Co všechno čeká zemědělské školy?	3
Latina – neprávem vymírající jazyk na našich školách.....	5
To, čo bolo zastarané, je dnes progresívne.....	6
Zemědělci by se měli věnovat energetice.....	7
Čo je potravinová banka dát a ako ju môžeme využívať.....	8
Jak je to s opatřeními pro přírodu na severu zeleného ostrova	10
Vzdělávání v oblasti obnovitelných zdrojů energie	11
Požadujeme na tento rok plný rozpočet	17
Středoevropské cesty k živému venkovu	18
Odborná exkurze v Agrodružstvu Roštění.....	19
Informační servis	20
Priessnitzův dortík – pohádkové sladkosti.....	22
Týden s řezbáři	23
Projekt 10 lekcí techniky	23
Kolář – zapomenuté řemeslo	23
Ohlédnutí žakovského šampiona	24
Poprvé v Přerově!.....	24
Jihočeská univerzita	25
Neobhospodařované pozemky	26
Tesař 2010 + Podkovářské dny	27
Seznam příjemců z fondů EU.....	27
Víte, co to byl.....	27
Významné výročí MZLU v Brně.....	28

REDAKČNÍ RADA

PaedDr. Mária Benedikovičová, MP SR Bratislava
Ing. Jaromír Beneš, Školní statek Opava
Mgr. Otakar Březina, Česká zemědělská akademie Humpolec
Ing. Mária Debrecéniová, Ph.D., Agroištitút Nitra
Ing. Ludmila Gočálová, MZe ČR Praha
Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha
PhDr. Aleš Hradečný, MZe ČR Praha
Ing. Jiří Husa, CSc., IVP ČZU Praha
Ing. Zorka Husová, NÚOV Praha
Ing. Marcela Chreneková, SPU Nitra
Ing. Ludmila Kováčiková, Agroištitút Nitra
Mgr. Peter Lacina, SPPK Bratislava
PhDr. Dana Linhartová, CSc., ICV MZLU Brno
Ing. Mária Múdra, ZSŠP Rakovice
Ing. Helena Psotová, Úrad NSK Nitra
RNDr. Tomáš Rättinger, ÚZEI Praha
PaedDr. Anna Sandanusová, Ph.D., UKF Nitra
Ing. Václav Stránský, MZe ČR Praha

K ilustraci na obálce: Batáty čili camoty (Convolvulus batatas)

Sladké brambory pěstují se v obou Indiích u domků a nalézáme je nyní i ve Španělsku a Portugalsku dosti hojně. Hlízy tyto jsou vřetenově protažené a mají tvar malé řepy zbarvené načervenalé či žluté, chuti příjemné téměř jako pečené kaštiny. Kvete modře a semena dodaleka se rozšiřují. S hlízami se zachází jako u nás s bramborami nebo se suší, melou se na mouku, pekou se placky chlebové, používají se jako zelenina, i alkoholický nápoj se vyrábí, jež Mobby sluje. Naše klima sice nevydrží, ale sušené mohou sloužit k získání cukru a jsou občas ze Španělska k nám dováženy.

Převzato z BERTUCH, F. J. – Bilderbuch zum Nutzen und Vernügen der Jugend. Wien (vydáno okolo 1860). Překlad původního textu často neodpovídá současným znalostem.

CONTENTS

What is lying ahead agricultural schools? From a meeting of the Executive Council of the Association of Educational Facilities for Rural Space Development....	3
The Latin – a language unjustly becoming extinct	5
What was outdated is currently progressive Or have farmers always been a step ahead?	6
Farmers should be engaged in power engineering	7
What is the food databank and how can it be used?	8
How about the measures for nature conservation in the north of the green island An expedition for agri-environmental measures to Northern Ireland	10
Education in the sphere of renewable energy resources	11
We require the whole budget for this year	17
The local action group Gorce-Pieniny stakes on Wallachian culture	18
A professional excursion to Roštění Agri-farm	19
Information service Representation of the European Commission	20
Priessnitz cake – fabulous sweets Junior confectionary competition	22
A week with wood-carvers – wood-carving symposium ...	23
A project of 10 lessons of technology	23
The wheelwright – a forgotten craft	23
A student – champion is looking back to the horse-racing season	24
For the first time in Přerov! 11 th year of the national professional competition of students in the field of agribusiness	24
University of South Bohemia The opening of new Academic Library and Faculty of Fisheries and Water Conservation	25
Unfarmed lands – a space for invasive plant species	26
A list of beneficiaries from the EU funds	27
Farriers' days and competition of carpenters	27
Do you know what “knitl” or brewing is?	27
Important anniversary of Mendel University of Agriculture and Forestry in Brno	28

MAS GORCE-PIENINY str. 18

OPATŘENÍ PRO PŘÍRODU str. 10

OTEVŘENÍ NOVÉ AKADEMICKÉ KNIHOVNY str. 25

TÝDEN S ŘEZBÁŘI str. 23

Časopis vydávají

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 75, 120 56 Praha 2

Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZEI, Slezská 7, 120 56 Praha 2

tel.: 222 000 439, fax: 222 000 114, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz

Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

tel.: 037/7721802, 107, fax: 037/7721742, e-mail: horvathova@agroinstitut.sk

Redaktorka: Ing. Zuzana Horváthová

www.agronavigator.cz

Časopis vychází 10× ročně (září – červen), cena výtisku je 20 Kč, roční předplatné 200 Kč

Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách

Sazba a tisk ÚZEI Praha

47816 ISSN 0044-3875 (Print), ISSN 1803-8271 (Online)

PRIESSNITZŮV DORTÍK – POHÁDKOVÉ SLADKOSTI str. 22

Adepti cukrářského řemesla

Modelování z barvené mléčné hmoty

„V zajetí růží“

Odborná porota to neměla snadné